

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»
Директор інституту

О.О. Шеремет

«__» _____ 20__ р.

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри

Л.В. Шірінян

«__» _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування
на тему: Вдосконалення інвестиційної діяльності страхової компанії

Виконав: здобувач 4 курсу, групи 14а

Бомко Дар'я Антонівна
(прізвище та ініціали)

Керівник Арич Михайло Іванович
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент _____
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній
роботі немає запозичень із праць
інших авторів без відповідних
посилань.

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2020 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра фінансів

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва)

Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

« ____ » _____ 20 ____ року

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ

Бомко Дар'я Антонівна

1. Тема проекту (роботи) Вдосконалення інвестиційної діяльності страхової компанії

керівник проекту (роботи) Арич М.І., к.е.н., доц.,
затвержені наказом вищого навчального закладу від 10 лютого 2020 109-КС

2. Строк подання студентом проекту (роботи) 02 червня 2020 р.

3. Вихідні дані до проекту (роботи) підручники, навчальні посібники, статті, звітність по страховій компанії.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Розділ 1. Теоретичні основи інвестиційної діяльності страхової компанії Розділ 2. Аналіз фінансового стану та інвестиційної діяльності ПрАТ СК «Уніка» Розділ 3. Шляхи вдосконалення інвестиційної діяльності страхової компанії)

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) Таблиця 1 «Напрями інвестування коштів страхових резервів страховими компаніями України»; Таблиця 2 «Зміст методів оцінки інвестиційних проектів страхової компанії»; Таблиця 3 «Інформація про органи управління ПрАТ СК «Уніка»»; Таблиця 4 «Валовий прибуток/збиток СК «Уніка»»; Таблиця 5 «Статті доходів та витрат, які відбулися протягом звітного періоду СК «Уніка»»; Таблиця 6 «Показники ліквідності СК «Уніка»; Таблиця 7 «Оцінка фінансової стійкості СК «Уніка Рис. 1 «Принципи інвестиційної діяльності страхової компанії»; Таблиця 8 «Фактори впливу на інвестиційний потенціал страховика» Таблиця 9 «Нормативи інвестиційних вкладень страхових компаній» Рис. 2 «Система показників оцінки ефективності інвестиційного процесу страхової компанії»; Рис. 3 «Схема системно-функціонального прийняття інвестиційного рішення в процесі діяльності страхової компанії».

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>I</i>	Арич М. І.		
<i>II</i>	Арич М. І.		
<i>III</i>	Арич М. І.		

7. Дата видачі завдання _____ 10 лютого 2020 року _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви і узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	10.02.2020	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	до 26.04.2020	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	до 17.05.2020	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	до 31.05.2020	
5	Оформлення остатнього варіанту роботи: анотація, вступ, література та підпис керівником для проходження попереднього захисту	до 02.06.2020	
6	Підпис готової роботи завідувачем кафедри	12.06.2020 ФІ-4- 14а	

Здобувач _____ Бомко Д. А.
 Керівник роботи _____ Арич М. І.

АНОТАЦІЯ

Бомко Д. А. «Вдосконалення інвестиційної діяльності страхової компанії»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа страхування. Національний університет харчових технологій, Київ, 2020.

Кваліфікаційна робота присвячена розв'язанню теоретичних, методичних та практичних проблем вдосконалення інвестиційної діяльності страхової компанії.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел та додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми та сформульовано завдання дослідження.

У першому розділі розкрито сутність інвестиційної діяльності страхової компанії, її класифікація, підходи щодо формування фінансової стратегії страховика та методичні основи оцінки інвестиційної діяльності страхової компанії.

Другий розділ присвячено аналізу фінансово-економічної діяльності ПрАТ СК «Уніка» та оцінці її фінансової діяльності.

У третьому розділі обґрунтовано шляхи вдосконалення інвестиційної діяльності страхової компанії.

Ключові слова: страхування, страхова компанія, страховик, інвестиційна діяльність, ефективність інвестиційної діяльності, інвестування коштів.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ.....	9
1.1. Інвестиційна діяльність страховика як економічна категорія, її сутність та характеристика.....	9
1.2. Методи формування інвестиційної політики страхової компанії.....	14
1.3. Методи оцінки ефективності інвестиційної діяльності страхової компанії.....	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ СК «УНІКА».....	25
2.1. Загальна характеристика ПрАТ СК «Уніка»	25
2.2. Аналіз фінансового стану ПрАТ СК «Уніка».....	28
2.3. Оцінка ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ СК «Уніка».....	35
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ.....	37
3.1. Перспективи залучення інвестиційних коштів страховими компаніями.....	37
3.2. Застосування зарубіжного досвіду для вдосконалення інвестиційної діяльності страхової компанії.....	41
3.3. Вплив запропонованих заходів на ефективність інвестиційної діяльності страхової компанії.....	49
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Умови розвитку економіки в Україні мають значний вплив на результати діяльності страхових компаній та зумовлюють потребу в пошуку додаткових джерел отримання доходу. Тому інвестиційна діяльність виступає досить важливою складовою, що дає можливість отримувати додаткові прибутки аби основна діяльність страховика була прибутковою.

Інвестиційна діяльність є одним із головних джерел формування капіталу страхової компанії в умовах обмеженості фінансових ресурсів. Це пояснюється специфікою діяльності страховика, який накопичуючи свої тимчасово вільні кошти, спрямовує їх в інвестиції.

Нині інвестиційна діяльність страховиків в нашій країні залишається недостатньо розвинутою, а її потенціал не є реалізованим. Але в перспективі вона спроможна посприяти піднесенню економіки України. Актуальні проблеми управління інвестиційною діяльністю страхових компаній висвітлено в роботах провідних вчених як України, так і за її межами, таких як: В.Д. Базилевич, О.І. Барановський, В.В. Бачарова, І.А. Бланк, О.О. Гаманкова, Л.М. Горбач, О.Р. Квасовський, Дж. Кейнс, М.С. Клапків, О.В. Кнейслер, Р.М. Костюкевич, П. Массе, А.С. Музиченко, Н.І. Налукова, С.М. Панчишина, М.В. Стецько, В.Г. Федоренко, В.О. Чернова, Д.М. Черваньова, В.В. Шахов та інші.

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних засад інвестиційної діяльності страховиків та розробка пропозицій щодо її покращення.

Досягнення вище вказаної мети передбачає виконання наступних **завдань**:

1. З'ясувати сутність інвестицій та інвестиційної діяльності страхових компаній і визначити їх місце та роль у страховому бізнесі та висвітлити теоретичні основи інвестування страхових резервів.

2. Визначити методи формування інвестиційної політики страхової компанії.

3. Визначити та проаналізувати методи оцінки ефективності інвестиційної діяльності страхової компанії.

4. Дати загальну характеристику ПрАТ СК «Уніка» та визначити головні фінансові показники.

5. Комплексно проаналізувати фінансовий стан ПрАТ СК «Уніка» та оцінити ефективність управління нею.

6. Оцінити ефективність інвестиційної політики досліджуваної компанії.

7. Окреслити шляхи підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю вітчизняних страхових організацій.

8. Обґрунтувати можливості впровадження зарубіжного досвіду державного регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні.

9. Визначити вплив запропонованих заходів задля підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю вітчизняних страхових організацій.

Об'єктом дослідження є процес здійснення інвестиційної діяльності у страховиків.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні засади вдосконалення інвестиційної діяльності страхових компаній.

Методи дослідження. Реалізувати поставлені завдання можна за допомогою наступних методів: порівняння та узагальнення – при дослідженні стану і проблем розвитку страхової діяльності; аналізу і синтезу – при критичному вивченні матеріалу щодо інвестиційної діяльності в контексті зарубіжного досвіду; статистичного аналізу – при оцінюванні вітчизняного стану інвестиційної діяльності страховиків; прогнозування, узагальнення – при визначенні шляхів підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю страхових компаній; економічного та графічного аналізу – при обґрунтуванні методів покращення інвестиційної діяльності страховиків; логічного узагальнення результатів – при формулюванні висновків дипломної роботи.

Інформаційною базою є законодавчі акти, нормативно-правові документи та методичні матеріали відповідних органів законодавчої і виконавчої влади,

наукові статті, матеріали наукових і науково-практичних конференцій, навчальна література за обраною проблематикою, офіційні статичні дані Державної служби статистики України, фінансова звітність ПрАТ СК «Уніка».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

1.1. Інвестиційна діяльність страховика як економічна категорія, її сутність та характеристика

Інвестиції є джерелом розвитку підприємств, страхових компаній, окремих галузей та економіки в загальному. Інвестиційна діяльність значною мірою впливає на фундаментальні основи господарської діяльності, соціальні та економічні перетворення, комплексний розвиток суспільства. Теоретичні аспекти інвестування формувалися в процесі еволюції, поглиблення та трансформації економічних відносин, а також зростання практичної актуальності даної сфери діяльності [1, с. 19].

Дослідженню питань теоретичних та практичних основ інвестування присвячені роботи зарубіжних та вітчизняних економістів: І.А. Бланка, В.В. Бочарова, С. Брю, В. Голікова, В. Гончарова, Дж. Гітмана, М. Денисенко, М. Долішного, Я. Жалила, Б. Кваснюк, Дж. Кейнса, Г. Козаченко, Б. Кліяненко, І. Лукінова, К. Макконнелла, Ю.А. Маленкова, В. Мікловди, А. Музиченко, А. Пересади, Й. Петровича, І. Продіуса, О. Рябченко, І. Сазонець, Ф.С. Тумусова, Л. Тимошенко, Н. Татаренко, В. Федоренко, М. Чумаченко, В. Шарпа та ін.

Огляд зарубіжних і вітчизняних наукових публікацій демонструє інтерес дослідників до цієї економічної категорії.

Перш за все, сутність інвестиційної діяльності передбачає вкладання коштів з метою отримання доходу. У статті 2 Закону України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 року з останніми змінами та доповненнями від 8 червня 2017 року подано наступне визначення: «Інвестиційною діяльністю є сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій» [10].

Згідно точки зору автора, дані визначення інвестиційної діяльності в цілому відображають сутність даного поняття. У контексті інвестиційної діяльності страхових компаній доречними є висновки А.В. Василенко, яка розглядає її у п'яти аспектах [6]:

1. Інвестиційна діяльність страхової компанії є засобом забезпечення її платоспроможності.

2. Ця діяльність є основою розширення продуктового ряду страхових послуг, які передбачають урахування запланованої дохідності від інвестицій при розрахунку страхових тарифів.

3. За рахунок успішної інвестиційної діяльності розширюються маркетингові можливості та позиції страховика при просуванні страхових послуг.

4. Це засіб капіталізації ресурсів страхових компаній, що спрямовуються на розвиток бізнесу.

5. Інвестиційна діяльність за рахунок наявних страхових резервів є потужним інвестиційним ресурсом для розвитку національної економіки [5].

Згідно даних визначень, можемо описати страхову інвестиційну діяльність як діяльність страхових компаній, яка передбачає вкладення їх власних і залучених коштів зараз і отримання доходу в майбутньому. Така діяльність регулюється на державному рівні та підпадає під дію Закону України «Про інвестиційну діяльність», який регламентує здійснення інвестиційної діяльності в цілому на території України всіх суб'єктів господарювання, а також вимогам Закону «Про страхування» та іншим нормативним актам, які регулюють правила розміщення страхових резервів [10].

Особливостями інвестиційної діяльності страхових компаній є:

– По-перше, страховики в розвинених країнах частіше всього знаходяться в першій трійці найбільших інвесторів поряд з банками та пенсійними фондами.

– По-друге, страхова компанія має в своєму розпорядженні два види інвестиційних ресурсів:

1. Власні кошти (не пов'язаними безпосередньо зі страховими зобов'язаннями і які не носять випадковий характер);

2. Кошти, які представлені страховими резервами (пов'язані із зобов'язаннями за договорами страхування, які носять випадковий характер). Природно, що кожна зі складових має свою специфіку і обмеження з точки зору можливості їх інвестування.

– По-третє, інвестиційна діяльність страхових компаній досить жорстко регламентується з боку держави, особливо це стосується інвестування коштів, які становлять страхові резерви.

– По-четверте, для страхової компанії інвестиційна діяльність носить не основний, а лише допоміжний характер, хоча для страхових компаній, що займаються страхуванням життя, ця теза не є досить значущою. При цьому основна діяльність – страхова, накладає свої обмеження на інвестиційну діяльність [2].

Аналізуючи роботи визначних дослідників та науковців, можна виділити головні завдання страхової інвестиційної діяльності:

– забезпечення високих темпів економічного розвитку страхової компанії, її конкурентоспроможності за рахунок ефективної інвестиційної діяльності;

– забезпечення максимальної дохідності (прибутковості) або досягнення соціального ефекту від інвестиційної діяльності страховика;

– мінімізація ризиків при впровадженні інвестицій і здійсненні інвестиційної діяльності;

– підтримання оптимальної ліквідності інвестицій і можливостей швидкого реінвестування капіталу за зміни зовнішніх і внутрішніх умов щодо здійснення інвестиційної діяльності;

– формування достатнього обсягу інвестиційних ресурсів та оптимізації (форми та методів усіх можливих джерел) і погодженості їх структури з прогнозом;

– забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності страховика у процесі інвестиційної діяльності (прогнози щодо впливу інвестиційної діяльності на рівень своєї фінансової стійкості та платоспроможності) [7, с. 99].

При здійсненні інвестиційної діяльності та розміщуючи кошти страхових резервів страховикам слід урахувати вимоги законодавства України, тобто дотримуватися законодавчо-регламентованих напрямів, нормативів і принципів розміщення коштів. Даними принципами є принципи: безпечності (поверненості), прибутковості, ліквідності та диверсифікації [4].

Рис. 1.1 Принципи інвестиційної діяльності страхової компанії [1]

Дотримання таких принципів є базисом, за рахунок якого здійснюють свою інвестиційну діяльність страхові компанії. Саме тому ці принципи визначені на законодавчому рівні для того, аби всі без винятку страховики їх дотримувались при інвестуванні коштів страхових резервів.

Проте, окрім законодавчого визначення принципів інвестиційної діяльності в Законі України «Про страхування» та в інших підзаконних нормативно-правових актах чітко визначені інструменти та нормативи інвестування.

Таблиця 1.1

**Напрями інвестування коштів страхових резервів страховими компаніями
України**

№	Види діяльності	Форми
1	Власна діяльність	- основні засоби; - нові страхові послуги; - відкриття філій; - інвестування в підвищення кваліфікації своїх працівників
2	Фінансовий ринок	- цінні папери, що емітуються державою; - акції, облігації, іпотечні сертифікати; - депозити і банківські метали; - облігації місцевих позик.
3	Реальний сектор економіки за напрямками, визначеними КМУ	- розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування й іншої інноваційної продукції; - розвиток інфраструктури туризму; - добування корисних копалин і перероблення відходів гірничометалургійного виробництва; будівництво житла та розвиток ринку іпотечного кредитування; - розвиток транспортної інфраструктури; - розвиток сектору зв'язку та телекомунікації.

Так, згідно із Законом України «Про страхування» та «Правилам формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя», основними напрямками (інструментами) здійснення інвестування коштів страхових резервів для страхових компаній України є [11]:

- грошові кошти на поточному рахунку;
- банківські вклади (депозити);
- валютні вкладення згідно з валютою страхування;
- нерухоме майно;
- акції, облігації, іпотечні сертифікати;
- цінні папери, що емітуються державою;
- інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України;

- банківські метали;
- готівка в касі в обсягах лімітів залишків каси, установлених Національним Банком України [3].

Напрями та структура інвестування коштів страхових резервів відрізняється для страхових компаній зі страхування життя та страхових компаній, що надають послуги зі страхування іншого, ніж страхування життя. При цьому компанії зі страхування життя спроможні планувати розподіл майбутніх виплат за страховими полісами за періодами, що дозволяє переважну частину своїх резервів тримати в довгострокових активах, що забезпечує їм більш високу дохідність [2].

Таким чином, інвестиційна складова має надзвичайно важливе значення у діяльності страхової компанії. Завдяки ефективному інвестуванню коштів страховики мають змогу реалізувати всі притаманні їм функції. Інвестиційна діяльність дозволяє не лише здійснювати власне страхування, а й отримувати значні доходи, що часто визначають прибутковість страхового бізнесу. Значний інвестиційний потенціал ресурсів страховиків як інституціональних інвесторів є важливим елементом інвестиційного середовища держави, адже чинить вплив на темпи зростання національної економіки.

1.2 Методи формування інвестиційної політики страхової компанії

При формуванні інвестиційної політики враховуються чинні законодавчі норми, що регулюють інвестиційну діяльність страховиків, зокрема: Закони України «Про інвестиційну діяльність», «Про страхування» та інші нормативні акти. Таким чином, загальна вартість активів, в які були інвестовані кошти, має дорівнювати величині власних коштів та страхових резервів страхової компанії. Проте, існують обмеження на розміщення коштів страхових резервів поза територією України [5, с. 71].

Формування інвестиційної політики страхових компаній проходить на основі вимог законодавства та з урахуванням сфери своєї діяльності. У загальному страхуванні горизонт планування інвестиційної діяльності дорівнює одному року, а кошти вкладаються у більш ліквідні активи [13].

Активами є ресурси, які контрольовані підприємством в результаті останніх подій, використання яких, як очікується, призведе до надходження економічної вигоди у майбутньому.

В загальному існують такі вимоги, встановлені Законом України «Про страхування»: вкладення коштів на основі безпечності, прибутковості, ліквідності та диверсифікованості.

Безпечність вкладень свідчить про те, що мінімальний інвестиційний ризик, може досягатися шляхом диверсифікованості коштів. Що ж до прибутковості активів страховика, то вона значно впливає при визначенні загального фінансового результату. Так як, зазвичай, в кінці звітної періоду страховик має компенсувати збитки, що пов'язані зі страховою діяльністю, за рахунок прибутку від інвестиційної діяльності [9, с. 96].

Обсяги технічних резервів мають бути представлені такими категоріями дозволених активів:

- грошові кошти на поточному рахунку;
- банківські вклади (депозити);
- валютні вкладення згідно з валютою страхування;
- нерухоме майно;
- акції, облігації, іпотечні сертифікати;
- цінні папери, що емітуються державою;
- права вимоги до перестраховиків; інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України;
- банківські метали;
- готівка в касі в обсягах лімітів залишків каси, встановлених Національним банком України [13].

Для представлення технічних резервів акціями та облігаціями приймають лише ті акції, за якими в попередньому році виплачувалися дивіденди на рівні не нижче облікової ставки НБУ, та ті облігації та іпотечні сертифікати, за якими буде гарантована виплата доходу, на рівні не нижче облікової ставки НБУ [12].

Проте, для представлення технічних резервів не доцільно використовувати позикові кошти, кредити банків, поворотну фінансову допомогу, цінні папери із зобов'язаннями зворотного викупу, вклади (депозити) строкові (строком менше одного місяця), помилково перераховані кошти на рахунок страховика та суми страхових платежів, що мають бути повернені страхувальнику в період, відповідно до чинного законодавства, наступний за звітним [28, с. 139].

Величина активів, що приймаються на покриття технічних резервів, зменшена на суми довгострокових та поточних зобов'язань (розділи III, IV пасиву балансу страховика), повинна бути не меншою, ніж сумарна величина технічних резервів, які розраховують відповідно до чинного законодавства на будь-яку дату.

У випадку, якщо кошти технічних резервів представлені правами вимоги до перестраховиків-нерезидентів, рейтинг фінансової надійності (стійкості) яких не нижчий за один з таких: «-B+» (A.M.Best), «Baa» (Moody's Investors Service), «BBB» (Standard & Poor's) або «BB» (Fitch Ratings), то не менше 50% від коштів технічних резервів мають бути розміщені на території України [22].

В іншому разі кошти технічних резервів мають бути розміщені на території України в розмірі не менше 90% від загального розміру технічних резервів.

Проте, варто зауважити, що кошти страхових резервів зі страхування життя повинні бути представлені активами наступних категорій:

- грошові кошти на поточному рахунку;
- банківські вклади (депозити);
- валютні вкладення згідно з валютою страхування, нерухоме майно;
- акції, облігації, іпотечні сертифікати;
- цінні папери, що емітуються державою;
- права вимоги до перестраховиків;

- інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України;
- банківські метали; кредити страхувальникам-громадянам, що уклали договори страхування життя, у межах викупної суми на момент видачі кредиту та під заставу викупної суми;
- готівка в касі в обсягах лімітів залишків каси, встановлених Національним банком України [13].

Величину окремих категорій активів, у тому числі утворених в іноземній вільно конвертованій валюті, приймають для представлення коштів страхових резервів зі страхування життя в таких обсягах:

1. Грошові кошти на поточних рахунках повинні становити не більше 5% від загального розміру резервів.
2. Банківські вклади (депозити), валютні вкладення згідно з валютою страхування повинні становити не більше 50% від загального розміру резервів (у зобов'язаннях одного банку повинно бути не більше 10% від загального розміру резервів).
3. Нерухоме майно повинні становити не більше як 20% від загального розміру резервів (вкладення в один або декілька об'єктів нерухомості, які розглядають як один цілісний майновий комплекс, – не більше 5% від загального розміру резервів).
4. Цінні папери повинні становити не більше 50% від загального розміру резервів.
5. Цінні папери, що емітує держава, – не більше 50% від загального розміру резервів.
6. Права вимоги до перестраховиків – не більше 40% від загального розміру резервів, з них права вимоги до перестраховиків-нерезидентів - не більше 25% від загального розміру резервів. Не приймають до структури активів права вимоги до перестраховиків-нерезидентів за ризиками, пов'язаними з дожиттям застрахованої особи до певного віку, події чи закінчення дії договору, крім ризиків, які пов'язані зі смертю застрахованої

особи в будь-якому випадку та/або з нещасним випадком, що трапився, та/або в разі стійкої непрацездатності (інвалідності) внаслідок хвороби застрахованої особи.

7. Довгострокове фінансування (кредитування) житлового будівництва – не більше 10% від загального розміру резервів.

8. Банківські метали – не більше 10% від загального розміру резервів.

9. Кредити страхувальникам – не більше 10% від загального розміру резервів. Для представлення страхових резервів зі страхування життя величина активів у вигляді акцій, емітованих банком та банківських вкладів (депозитів), розміщених у цей банк, не може перевищувати 20% від загального розміру резервів при розміщенні в одній банківській установі [19, с.25] .

Для представлення страхових резервів із страхування життя не повинні використовуватися позикові кошти, кредити банків, поворотна фінансова допомога, цінні папери із зобов'язаннями зворотного викупу, вклади (депозити) строком менше одного місяця, помилково перераховані кошти на рахунок страховика, суми страхових премій, що повертаються протягом наступного за звітним кварталом. Для представлення страхових резервів зі страхування життя не приймають акції, емітовані будь-яким страховиком [8].

Таким чином, в сучасних умовах сформовані страхові резерви поряд із власними коштами страхової компанії є однією з основних складових системи фінансових гарантій страхування. Більше того, страхові резерви використовуються для отримання інвестиційного доходу.

За допомогою використання страховиками механізму розміщення залучених коштів як інвестицій вирішуються питання як економічного, так і соціального характеру, оскільки забезпечується стимулювання економічного зростання та захист населення.

1.3. Методи оцінки ефективності інвестиційної діяльності страхової компанії

Ефективність інвестиційних проєктів має кількісну і якісну оцінку. Це залежить від цілей інвестора, що можуть виражатися, наприклад, в одержанні доходу, в такому випадку ефективність матиме кількісну визначеність. Під час одержання будь-якого іншого корисного для інвестора ефекту, наприклад, досягнення соціального, науково-технічного чи екологічного, що не завжди має кількісну визначеність, необхідна якісна оцінка.

Основні методи і критерії оцінки ефективності інвестиційної діяльності використані в інвестиційному аналізі та представлені в табл. 1.2 [33].

Таблиця 1.2

Зміст методів оцінки інвестиційних проєктів страхової компанії

Метод оцінки інвестиційного проєкту	Зміст методу
Методи оцінки в умовах визначеності	
Метод чистої приведеної вартості (NPV)	Дисконтування грошових потоків за ставкою, що відбиває очікуваний рівень позичкового відсотка на фінансовому ринку
Метод визначення строку окупності інвестицій (PP)	Визначення тривалості періоду, протягом якого сума чистих доходів, дисконтованих на момент завершення інвестицій, дорівнює сумі інвестицій.
Метод оцінки внутрішньої норми прибутковості інвестицій (IRR)	Визначення ставки дисконтування, за якої чиста приведена вартість дорівнює нулю.
Метод оцінки індексу рентабельності (PI) і коефіцієнта ефективності інвестицій (ARR)	Оцінка відношення дисконтованого чистого доходу до стартових інвестицій (IP), оцінка відношення середньорічного прибутку до середнього значення інвестицій (ARR).
Методи оцінки в умовах невизначеності	
Метод кращого стану	Модифікація методу чистої поточної вартості для умов невизначеності. Застосовується ставка дисконтування з урахуванням виправлення на ризик.
Модель оцінки капітальних активів (CAPM). Теорія цін акцій	Оцінка прибутковості портфеля цінних паперів загалом. Мінусом є те, що модель розрахована на один інвестиційний період, немає припущень щодо ризику і прибутковості з часом.
Арбітражна теорія оцінки	Не припускає оцінки ефективності інвестиційного портфеля в термінах середньої прибутковості – стандартного відхилення, а також допускає, що на прибутковість активів може впливати не лише ринковий ризик, а й приріст промислового виробництва, несподівана інфляція тощо).
Метод порівняння прибутковості проєкту із середньозваженою вартістю капіталу фірми (WACC)	Проєкт приймається до виконання, якщо очікувана прибутковість більше дорівнює вартості капіталу фірми. Недолік полягає у тому, що він не враховує розходжень у рівнях ризику різних проєктів.
Концепція стратегічної чистої поточної вартості	Грошові потоки представляються у вигляді лінійної функції ставки прибутковості за ліквідними активами.

Згідно даних таблиці, що найбільш ефективними методами, що не мають виражених мінусів, методи, що використовуються в умовах визначеності та концепція стратегічної чистої поточної вартості.

Проте, оцінка економічної ефективності інвестиційного процесу є одним з найбільш відповідальних етапів передінвестиційних досліджень. Вона містить розрахунок і оцінку прямих і непрямих показників [21].

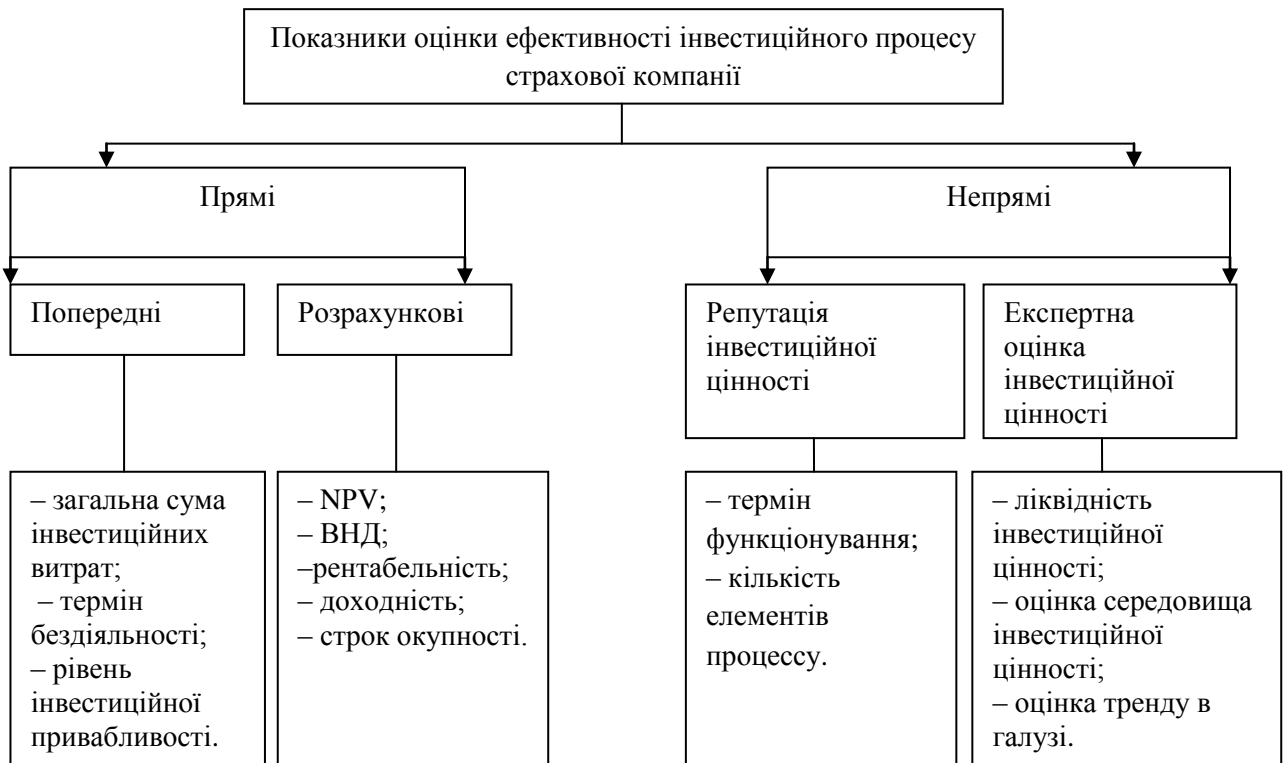

Рис 1.2 Система показників оцінки ефективності інвестиційного процесу страхової компанії [36]

Оцінка ефективності інвестиційного процесу є визначенням й обчисленням показників, значення яких дозволяють керівництву підприємства з певною ймовірністю визначити привабливість тієї або іншої інвестиційної цінності.

Набір показників залежить від наступних характеристик конкретного інвестиційного проекту: сукупна вартість, строк реалізації; планована кількість елементів інвестиційного процесу. Чим вище значення кожної характеристики, тим більше показників розраховуються задля прийняття рішення про інвестування.

Задля оцінки ефективності виробничих інвестицій в основному застосовуються наступні показники: чистий приведений дохід, внутрішня норма прибутковості, строк окупності капітальних вкладень та рентабельність проекту [20].

Перераховані показники є результатами зіставлень розподілених у часі доходів з інвестиціями та витратами на виробництво. В основі більшості методів визначення економічної ефективності інвестиційних проектів у ринковій економіці полягає обчислення чистого приведенного доходу (net present value).

Чистий приведений дохід (NPV), на нашу думку, слід розглядати, як різницю дисконтованих на один момент часу (звичайно на рік початку реалізації проекту) показників доходів і видатків (капітальних вкладень). Потоки доходів і капітальних вкладень звичайно репрезентують виглядом єдиного потоку – чистого потоку платежів, рівного різниці поточних доходів і видатків.

Орієнтиром при встановленні норми дисконтування є ставка банківського відсотка або прибутковість вкладень коштів у цінні папери. Чистий приведений дохід (NPV) обчислюється при визначеній нормі дисконтування за формулою:

$$NPV = \sum_{t=0}^T \frac{P(t)}{(1+d)^t} , \quad (1.1)$$

де t – кількість років реалізації інвестиційного проекту;

$P(t)$ – чистий потік платежів (готівки) у році t ;

d – ставка дисконтування.

Внутрішня норма прибутковості (IRR) – показник, що дозволяє оцінити ступінь привабливості альтернативного розміщення ресурсів. Економічний зміст цього показника можна пояснити в такий спосіб. Як альтернатива вкладенням фінансових коштів для інвестиційного проекту, розглядається розміщення тих самих коштів під деякий банківський відсоток. Розподілені в часі доходи, що могли бути одержані від реалізації інвестиційного проекту, при цьому вносяться на депозитний рахунок у банку під такий самий відсоток [33].

Методика визначення внутрішньої норми прибутковості залежить від конкретних особливостей розподілу доходів від інвестицій і самих інвестицій. У загальному випадку, коли інвестиції й віддача від них задаються у вигляді потоку платежів, IRR визначається як рішення наступного рівняння щодо невідомої величини d :

$$\sum_{t=0}^T \frac{P(t)}{(1+d)^t} = 0, \quad (1.2)$$

де $d = \text{IRR}$ – внутрішня норма прибутковості, що відповідає потоку платежів $P(t)$.

Строк окупності інвестицій (payback method) – це один з найбільш застосовуваних показників, в особливості для попередньої оцінки ефективності інвестицій. Строк окупності визначається як період часу, протягом якого інвестиції будуть повернуті за рахунок доходів, що отримані від реалізації інвестиційного проекту. Більш точно під строком окупності розуміється тривалість періоду, протягом якого сума чистих доходів, дисконтованих на момент завершення інвестицій, дорівнює сумі інвестицій. Для визначення строку окупності можна скористатися формулою для визначення строку окупності, видозмінивши її відповідним чином [18].

$$\sum_{t=0}^T \frac{P(t)}{(1+d^*)^t} = KV, \quad (1.3)$$

де KV – сумарні капіталовкладення в інвестиційний проект.

Головний недолік строку окупності як показника ефективності капітальних вкладень вбачаємо в тому, що він не враховує весь період функціонування виробництва а, отже, на нього не впливають доходи, які будуть отримані за межами строку окупності. Такий критерій, як строк окупності, повинен використовуватися не як критерій вибору інвестиційного проекту, а лише у вигляді обмеження при ухваленні рішення. Це означає, що якщо строк окупності

більше деякого прийнятого граничного значення, то інвестиційний проект усувається зі складу розглянутих [33].

Показник рентабельності проекту (benefit–cost ratio), або індекс прибутковості (profitability index) інвестиційного проекту, становить відношення приведених доходів до приведених на ту ж дату інвестиційних видатків.

$$PI = \frac{\sum_{t=n}^T \frac{P(t)}{(1+d)^t}}{\sum_{t=0}^{t_c} \frac{KV(t)}{(1+d)^t}}, \quad (1.4)$$

Як видно з формули, у ній рівняються дві частини приведенного чистого доходу – дохідна й інвестиційна. Якщо при деякій нормі дисконтування d рентабельність проекту дорівнює 1, це означає, що наведені доходи рівні наведеним інвестиційним видаткам і чистому наведеному доходу дорівнює нулю.

Отже, d є внутрішньою нормою прибутковості проекту. При нормі дисконтування, меншій IRR, рентабельність більше 1.

Таким чином, перевищення над одиницею рентабельності проекту означає деяку його додаткову прибутковість при розглянутій ставці відсотка. Випадок, коли рентабельність проекту менша одиниці, означає його неефективність при такій ставці відсотка.

Прибутковість до погашення – один з основних показників для оцінки привабливості того або іншого цінного паперу. Його розрахунок полягає в обчисленні суми доходу, що припадає на 1 грошову одиницю вкладених коштів [19].

Це дозволяє оцінити ефективність інвестицій і порівняти різні види цінних паперів між собою. Прибутковість до погашення розраховується як відношення доходу, виплачуваного по цінному паперу до вартості його придбання.

$$R = \frac{P_r - P_b}{P_b}, \quad (1.5)$$

де R – прибутковість до погашення;

P_r – ціна погашення цінного паперу;

P_b – ціна придбання цінного паперу.

У випадку, коли необхідно розрахувати поточну прибутковість, то у формулі ціна погашення замінюється поточною ринковою вартістю цінного паперу. Таким чином, у будь-який момент часу можна виміряти поточну вартість і прибутковість інвестиційного процесу [33].

Отже, розглянуті показники ефективності інвестиційного процесу міцно взаємопов'язані між собою. Це пояснюється тим, що всі вони будуються на основі дисконтування потоку платежів. Внаслідок розходжень в оцінках інвестиційного процесу, які можуть спостерігатися при використанні різних показників ефективності, виникає питання про перевагу тих або інших вимірників ефективності. Усі інші показники ефективності інвестицій використовуються значно рідше. При цьому варто зазначити, що обидва вказаних вище показники доцільно застосовувати одночасно, тому що внутрішню норму прибутковості можна розглядати як якісний показник, що характеризує прибутковість одиниці вкладеного капіталу, а чистий приведенний дохід є абсолютним показником, що відображає масштаби інвестиційного процесу і одержуваного доходу.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ СК «УНІКА»

2.1. Загальна характеристика ПрАТ СК «Уніка»

UNIQA Insurance Group (UNIQA) є однією з провідних страхових компаній на страхових ринках Австрії, Центральної та Східної Європи.

UNIQA здійснює свою діяльність в таких країнах, як: Австрія, Швейцарія, Ліхтенштейн, Албанія, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Хорватія, Угорщина, Косово, Македонія, Чорногорія, Польща, Румунія, Росія, Сербія, Словаччина, Чехія та в Україна.

Компанія представлена 38 компаніями у 18 країнах, в яких 20 000 співробітників та ексклюзивних партнерів обслуговуються більш ніж 10 мільйонів клієнтів.

Unіqa була заснована в 1999 році. У 2000 році Unіqa продовжує своє розширення за кордоном та відкриває компанії в Італії, Польщі, Австрії, Угорщині, Ліхтенштейні, Словаччині, Чехії, Румунії, Боснії та Герцеговині, Болгарії, Україні, Сербії, Македонії, Косові, Албанії, Чорногорії, Росії та Хорватії.

1 липня 2011 року в Страхувальній групі Unіqa здійснились зміни, до компанії прийшла нова команда Правління на чолі з Андреасом Брандштеттером. Наразі, нова команда розробляє нову стратегію зростання і починає її впроваджувати. З квітня 2012 року група Unіqa продає свій мажоритарний пакет акцій німецького Mannheimer AG Holding та у травні 2013 року Unіqa Austria стає найбільшим страховиком в Австрії з 14% часткою ринку. У жовтні 2013 року Unіqa підписує угоду з Baloise Group про придбання страхових компаній у Хорватії та Сербії [34].

У березні 2014 року Unіqa Insurance Group AG включена до базового індексу Віденської фондової біржі (ATX) . У липні 2015 року Unіqa вирішила

продаж непрямих відсотків у Casinos Austria AG. У січні 2016 року Uniqa запускає найбільшу в історії інвестиційну та інноваційну програму на суму близько 500 млн. євро.

В Україні UNIQA Insurance Group вийшли на ринок України в 2006 році. Сьогодні Компанії «УНІКА» та її дочірня компанія «УНІКА Життя», центральні офіси яких розташовані в Києві, пропонують всі види ризикового страхування та страхування життя через загальнонаціональну мережу.

В компанії задіяно більше 1 тис. співробітників, які обслуговують близько мільйона страхових полісів.

Приватне Акціонерне Товариство «Страхова компанія «УНІКА» створена 10 лютого 1994 року, до 2010 року – Страхова компанія «Кредо-Класик».

UNIQA Insurance Group з 2006 року представлена в Україні небанківською фінансовою групою «УНІКА Україна», до якої входять страхові компанії «УНІКА»(non-life) та «УНІКА Життя» (life).

14 липня 2006 року була створена дочірня компанія від ПрАТ СК «УНІКА», яка нині має назву «Страхова компанія «УНІКА Життя».

В 2017 році UNIQA Insurance Group інвестує в стартап FragNebenan.com як частину стратегії інновацій та цифровізації, що в майбутньому може значно змінити стратегію компанії.

Останнім проектом, в який інвестувала UNIQA Insurance Group був проект «Bsurance» в січні 2018 року.

Регіональна мережа УНІКА здійснює активну страхову діяльність на всій території України налічує 26 дирекцій в областях України, 15 Генеральних Представництва і більше 250 відділень, в т.ч. точок продажів. Компанія продає біля 90 видів страхових продуктів, і має 30 ліцензій, виданих Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

Органами страхової компанії є: Загальні Збори, Наглядова Рада (Правління) та Ревізійна Комісія.

Таблиця 2.1

Інформація про органи управління ПрАТ СК «Уніка»

Орган управління	Структура
Загальні Збори Акціонерів	Три акціонера
Наглядова Рада	До складу Наглядової ради входить Голова Наглядової ради, Заступник Голови Наглядової ради та п'ять Членів Наглядової ради.
Ревізійна Комісія	Голова Ревізійної Комісії здійснює повноваження одноосібно
Правління	Протягом звітного року до складу правління входили Голова Правління, Перший Заступник Голови Правління та два члени Правління.

При цьому страхова компанія є активним спонсором спортивних команд, заходів та організацій. У 2017 році компанія була головним спонсором Світових зимових ігор Олімпіади, підтримує австрійські музеї, такі як Альбертіна, Кунститутський музей та Віденський технічний музей, а також такі заходи, як Фестиваль Графенегг та дитяча та юнацька програма Зальцбурзького фестивалю [35].

Отже, було проведено загальну характеристику ПрАТ СК «Уніка» та визначено, що дана страхова компанія з 2006 року представлена в Україні небанківською фінансовою групою «УНІКА Україна», до якої входять страхові компанії «УНІКА»(non-life) та «УНІКА Життя» (life) та виявлено, що компанія здійснює активну страхову діяльність на всій території України налічує 26 дирекцій в областях України, 15 Генеральних представництв і більше 250 відділень, в т.ч. точок продажів.

2.2. Аналіз фінансового стану СК «Уніка»

Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Тому на нього впливають усі ці види діяльності підприємства. В першу чергу на фінансовому стані підприємства позитивно позначаються безперебійний випуск і реалізація високоякісної продукції.

Як правило, що вищі показники обсягу виробництва і реалізації продукції, робіт, послуг і нижча їх собівартість, то вища прибутковість підприємства, що позитивно впливає на його фінансовий стан.

Неритмічність виробничих процесів, погіршення якості продукції, труднощі з її реалізацією призводять до зменшення надходження коштів на рахунки підприємства, в результаті чого погіршується його платоспроможність.

Існує і зворотний зв'язок, оскільки брак коштів може призвести до перебоїв у забезпеченні матеріальними ресурсами, а отже у виробничому процесі.

Фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства [20].

Саме цим зумовлюється необхідність і практична значимість систематичної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану.

З розвитком страхового ринку посилюється й роль фінансового аналізу діяльності страхових компаній, визначення рівня їхньої надійності та платоспроможності, оцінки їх фінансових результатів.

Таблиця 2.2

Валовий прибуток/збиток СК «Уніка»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення, тис. Грн			Відносне відхилення, %		
	2017	2018	2019	2018- 2017	2019-2018	2019-2017	2018-2017	2019-2018	2019- 2017
Валовий: прибуток	536 229	527 447	835 725	8 782	308 278	299 496	1,64	58,45	55,85
Збиток	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	0	-187 763	-120 434	187 763	67 329	120 434	0	35,86	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	-14 823	93 468	-1 822	108 291	95 290	13 001	730,56	101,95	87,71
Зміна інших страхових резервів, валова сума	-135 461	93 463	-1 909	228 924	95 372	133 552	169,00	102,04	98,59
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	120 638	5	87	120 633	82	120 551	100,00	1640	99,93
Інші операційні доходи	48 793	7 143	573	41 650	6 570	48 220	85,36	91,98	98,83
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Адміністративні витрати	(225 797)	(54 481)	(64 641)	171 316	119 122	161 156	75,87	218,65	71,37
Витрати на збут	(325 161)	(387 787)	(599 378)	62 626	211 591	274 217	19,26	54,56	84,33
Інші операційні витрати	(5 337)	(7 989)	(82 182)	2 652	74 193	76 845	49,69	928,69	1439,85

Згідно даних таблиці, можемо зробити висновок, що найбільш негативний вплив на скорочення валового прибутку мало зменшення доходу (витрат) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань, з 2017 року він знизився на 187 763 тис грн та зміни інших страхових резервів зменшились на 228 924 тис грн. Позитивно вплинули на динаміку валового прибутку скорочення собівартості реалізації продукції, ПДВ, інших вирахувань із доходу .

Що характеризує позитивну тенденцію фінансових показників ПрАТ СК «Уніка» за минулі три роки.

Управління витратами на підприємстві необхідне для оцінки: факторів рентабельності, вибору потрібних замовлень, планування майбутніх напрямів діяльності, оцінки виробничих запасів і їх кошторису, розподілу й мінімізації витрат; визначення рівня беззбитковості, можливих фінансових результатів у разі зміни ціни продажу; складання кошторису та аналізу відхилень; прийняття нестандартних рішень, наприклад, таких, як «виготовляти чи продавати», «чи продавати нижче нормальної продажної ціни» тощо. Безумовно, значною мірою специфіка прийняття рішень визначається особливостями конкретного підприємства, його технології, організаційної структури, позиції на ринку.

Проте, існують і стандартні рішення, які на практиці необхідно приймати кожному керівнику:

- рішення про обсяг і структуру виробництва;
- вибір між власним виробництвом і закупівлею напівфабрикатів;
- рішення про визначення нижньої межі ціни продукції тощо.

Ціллю даних правильних рішень є вірне управління витратами страхової компанії, отож, важлива їх характеристика та аналіз.

Таблиця 2.3

Статті доходів та витрат, які відбулися протягом звітного періоду СК «Уніка»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення, тис. грн			Відносне відхилення, %		
	2017	2018	2019	2018-2017	2019-2018	2019-2017	2018-2017	2019-2018	2019-2017
Чисті зароблені страхові премії	1 446 445	867 884	666 462	578 561	201 422	779 983	66,66	30,22	117,03
Премії підписані, валова сума	2 041 616	871 293	668 366	1 170 323	202 927	1 373 250	134,32	30,36	205,46
Премії, передані у перестраховання	424 957	3 409	1 904	421 548	1 505	423 053	12365,74	79,04	22219,17
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	55 020	32 159	139 015	22 861	106 856	83 995	71,09	76,87	60,42
Валовий: прибуток	732 217	835 725	527 447	103 508	308 278	204 770	12,39	58,45	38,82
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	(85 654)	(120 434)	(187 763)	34 780	67 329	102 109	28,88	35,86	54,38
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	(85 654)	(1 822)	93 468	87	95 290	95 377	4,77	101,95	102,04
Зміна інших страхових резервів, валова сума	-836 155	(1 909)	93 463	834 246	95 372	929 618	43700,68	102,04	994,64
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	750 501	87	5	3	82	85	3,45	1640,00	1700,00
Інші операційні доходи	39 042	573	7 143	38 469	6 570	31 899	6713,61	91,98	446,58
Адміністративні витрати	290 232	(64 641)	(54 481)	354 873	10 160	344 713	548,99	18,65	632,72
Витрати на збут	429 771	(599 378)	(387 787)	1 029 149	211 591	817 558	171,70	54,56	210,83
Інші операційні витрати	6 533	(82 182)	(7 989)	88 715	74 193	14 522	107,95	928,69	181,77

За даними таблиці можемо спостерігати що, чисті зароблені страхові премії збільшилися на 30% в порівнянні з 2018 р. Ріст зароблених страхових платежів обумовлений наступними факторами:

- підвищення ефективності та оптимізація роботи всіх підрозділів компанії;
- запровадження нових страхових продуктів;
- покращення співпраці з страховими агентами та брокерами;
- покращення співпраці з великими корпоративними клієнтами;
- ефективна маркетингова політика.

Премії передані в перестраховання збільшилися у 2019 році в порівнянні з 2018 роком на 79% що пов'язане частково з ростом підписаної страхової премії та частково зі зміною умов договорів перестраховання. В 2019 р. перестраховання здійснювалося в межах компаній Групи та у інших перестраховиків з високим рейтингом фінансової надійності.

Значне падіння збитків за страховими виплатами пов'язане з виплатою страхового відшкодування по ризику дожиття по великому корпоративному контракту у 2018 році, натомість у 2019 році не було великих контрактів, щодо яких настали страхові ризики. З цим пов'язана також значна зміна резерву збитків у порівнянні з 2018 роком. У 2018 році спостерігалось значне падіння розміру резерву збитків порівняно з 2017, а у 2019 році навпаки, збільшення резерву порівняно з початком року, і як результат – витрати від зміни резерву збитків.

В 2019 р. зміна резерву довгострокових зобов'язань становить 36% у зв'язку з укладенням нових договорів довгострокового страхування життя, значного збільшення продажів по банківських продуктах, розвиток частки договорів РРІ у банківському портфелі, та збільшення резервів по існуючих договорах.

Інші операційні доходи компанії зменшилися в 2019 році на 92 %. В позиції інші операційні доходи відображаються доходи отримані у вигляді курсових різниць від переоцінки валютних активів (валютних цінних паперів та валютних депозитів). Основною причиною зменшення інших операційних доходів є зменшення доходів від курсових різниць, отриманих компанією від перерахунку валютних активів при зміні курсу НБУ.

Витрати на збут збільшилися на 55 % в порівнянні з минулим роком. Основними причинами росту витрат на збут є збільшення суми комісійної винагороди, що прямо пов'язане зі збільшенням страхових платежів, зміною структури страхового портфелю та зміною відстрочених аквізиційних витрат внаслідок розвитку страхового портфелю.

Інші операційні витрати в звітному періоді значно збільшились в 2019 році у порівнянні з 2018 роком. Основну частину інших операційних витрат складають втрати від переоцінки валютної частини інвестицій та інших активів .

Дослідження статей доходів та витрат компанії зводиться до аналізу показників ліквідності балансу та платоспроможності страхової компанії, тобто до оцінки фінансової стійкості ПрАТ СК «Уніка».

Основними показниками фінансової стійкості і платоспроможності страхової компанії визнаються коефіцієнти ліквідності фінансової стійкості; фінансової незалежності; ефективності використання активів, ефективності використання власних коштів (капіталу) [36].

Таблиця 2.4

Показники ліквідності СК «УНІКА»

Показники	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення, тис грн			Рекомендоване значення
				2017-2018	2018-2019	2019-2017	
Ліквідності: Поточна	4,3	4,6	3,3	0,3	-1,3	-1	1-2,5
Абсолютна	0,4	0,1	0,1	0,3	0	-0,3	0,2-0,35
Швидка	3,6	3,7	2,6	0,1	-1,1	-1	0,7-1,5

Згідно даних таблиці, можемо робити висновок, що підприємство володіє значним обсягом вільних ресурсів, які сформувалися завдяки власним джерелам.

У той же час підприємство, можливо, не повністю використовує свої можливості з одержання кредитів.

Потенційні клієнти страхової компанії в першу чергу дивляться на її фінансову надійність, яка визначається її рівнем платоспроможності, який має

підтримуватись постійно. Адже, платоспроможність страховика – об'єктивний показник його поточного фінансового стану, шляхом його прогнозування в майбутньому. Провівши фінансовий аналіз страхової компанії «УНІКА» можна визначити її фінансову стійкість та надійність.

Таблиця 2.5

Оцінка фінансової стійкості СК «УНІКА»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення, тис. грн			Відносне відхилення, %		
	2017	2018	2019	2018-2017	2019-2018	2019-2017	2018-2017	2019-2018	2019-2017
Показник платоспроможності:									
- поточної	3,7	2,5	2,9	1,2	0,4	0,8	32,43	16	180
- абсолютної	0,1	0,08	0,1	0,02	0,02	0	20	25	100
Показник фінансової незалежності, %	25	12,8	14	12,2	1,2	11	48,8	9,38	44
Співвідношення довгострокової заборгованості та власного капіталу, %	214	415	395	201	20	181	93,93	100,00	84,58
Рентабельність інвестицій, %	1,5	1,2	1,7	0,3	2	0,2	20	41,67	13,33
Строк окупності інвестицій (активів)	66,7	83,3	91,2	16,6	74,6	24,5	24,89	9,48	36,73

Згідно даних таблиці, можна зробити висновок, що страхова компанія «УНІКА» є платоспроможною, тому що власний капітал страхової компанії складає в 2017 році – 25%, а в 2018 – 12,8%. Це показує, що компанія залучає довгострокові та короткострокові кредити; співвідношення довгострокової заборгованості та власного капіталу значно перевищує рекомендовані 50% і це означає, що велику частину капіталу становить довгострокові запозичення.

Таким чином, комплексно проаналізовано фінансовий стан ПрАТ СК «Уніка» та оцінено ефективність управління нею. Проаналізувавши фінансовий стан та показники фінансової стійкості можемо зробити висновок, що найбільш негативний вплив на скорочення валового прибутку мало зменшення доходу (витрат) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань. Позитивно вплинули на динаміку валового прибутку скорочення собівартості реалізації продукції, ПДВ,

інших вирахувань із доходу. Дані характеризують позитивну тенденцію фінансових показників ПрАТ СК «Уніка» за минулі три роки та підтверджує ефективність в її управлінні.

2.3. Оцінка ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ СК «Уніка»

Інвестиційна діяльність має значний вплив на фінансовий стан страхових компаній, а основою майбутнього прибутку та високої платоспроможності є правильно обрана інвестиційна політика страхової компанії. У системі управління реальними інвестиціями оцінка ефективності інвестиційних проектів є одним з найвідповідальніших етапів. Від того, наскільки об'єктивно та всебічно проведена ця оцінка, залежать строки повернення вкладеного капіталу, варіанти його альтернативного використання, додатковий потік прибутку підприємства у наступному періоді. Ця об'єктивність і всебічність оцінки ефективності інвестиційних проектів значною мірою визначається використанням сучасних методів її проведення.

Для оцінки ефективності виробничих інвестицій здебільшого застосовуються наступні показники: чистий приведений дохід, внутрішня норма прибутковості, показник рентабельності інвестицій та строк окупності капітальних вкладень.

Використовуючи формулу (1.1) визначимо чистий приведений дохід (NPV) ПрАТ СК «Уніка» за період з 2017 по 2019 роки. При цьому ставка дисконтування становить 10%, норма прибутковості становить 11 %, а чистий потік платежів = 0 грн.

Згідно розрахунків, чистий приведений дохід (NPV) = 0. Тому проект не є прибутковим, але і не збитковий. Це означає, що вкладення в нього економічно не є доцільними на даний момент.

Використовуючи формулу (1.2) визначимо внутрішню норму прибутковості (IRR) ПрАТ СК «Уніка» за період з 2017 по 2019 роки, при ставці дисконтування 10%, нормі прибутковості 11 % та чистому потоку платежів, що дорівнює 0 грн.

Згідно розрахунків, внутрішня норма прибутковості (IRR) = 0.

Це пояснюється тим, що внутрішня норма прибутковості (IRR) є відносним показником, вона залежить від абсолютного показника чистого приведенного доходу (NPV).

Використовуючи формулу (1.4) визначимо показник рентабельності інвестицій (PI) інвестиційного проєкту ПрАТ СК «Уніка» за період з 2017 по 2019 роки, при ставці дисконтування 10%, нормі прибутковості 11 % та чистому потоку платежів, що дорівнює 0 грн.

Згідно розрахунків, показник рентабельності інвестицій (PI) = 1.

Це пояснюється тим, що індекс прибутковості (PI) відносний показник, він залежить від абсолютного показника чистого приведенного доходу (NPV). Оскільки, для СК «Уніка» $NPV = 0$, тоді $PI = 1$.

Це означає, що наведені доходи рівні наведеним інвестиційним видаткам і чистому наведеному доходу, що дорівнює нулю.

Отже, розглянуті показники ефективності інвестиційного процесу взаємопов'язані між собою. Це пояснюється тим, що всі вони будуються на основі дисконтування потоку платежів. Внаслідок розходжень в оцінках інвестиційного процесу, які можуть спостерігатися при використанні різних показників ефективності, виникає питання про перевагу тих або інших вимірників ефективності. Усі інші показники ефективності інвестицій використовуються значно рідше.

При цьому, згідно розрахунків, ПрАТ СК «Уніка» за останні 3 роки показник чистого приведенного доходу (NPV) та внутрішня норма прибутковості (IRR) дорівнюють нулю. А, отже, проєкт не є прибутковим, але при цьому й не збитковий. Це означає, що вкладення в нього економічно не є доцільними на даний момент. Проте, в майбутньому періоді є ймовірність на його прибутковість при правильній інвестиційній стратегії страхової компанії та при її дотриманні.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

3.1. Перспективи залучення інвестиційних коштів страховими компаніями

Вітчизняна та зарубіжна практика свідчить, що використання іноземного капіталу для відродження після фінансової кризи ключових видів економічної діяльності виступає необхідною умовою забезпечення виходу з економічної кризи, структурних зрушень у народному господарстві, підвищення якісних показників господарської діяльності на мікро- та макрорівнях, сприяє відновленню інвестиційної активності, модернізації економіки, поліпшенню позицій України на міжнародному рівні [23].

Залучення іноземного капіталу, часто, є одним із найефективніших механізмів при здійсненні інвестиційних проектів на вітчизняних підприємствах. Однак обсяги іноземних інвестицій, що надходять в українську економіку, залишаються недостатніми. Велика їх частина припадає на фінансовий сектор і портфельні інвестиції, які значною мірою носять спекулятивний характер. Натепер в Україні створено правове поле для здійснення інвестиційної та інноваційної діяльності. Перш за все, ця сфера діяльності регулюється низкою Законів України («Про інвестиційну діяльність», «Про режим іноземного інвестування», «Про інноваційну діяльність» тощо), понад 10 Указами Президента, а також Постановами та Розпорядженнями Кабінету Міністрів України.

Згідно зі згаданим вище Законом України «Про інвестиційну діяльність» сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб та держави щодо реалізації інвестицій називається інвестиційною діяльністю [10].

Відповідно до чинного законодавства в Україні передбачено рівні права і гарантії захисту інвестицій для всіх суб'єктів інвестиційної діяльності. Незалежно від зусиль у формуванні відповідних організаційно-економічних та правових засад зміцнення інвестиційного клімату, міжнародні експерти оцінюють Україну як інвестиційно непривабливу.

Це можна пояснити як політичною кризою в Україні, так і розвитком вітчизняного бізнесу, який без втручання державної влади за останні роки активно розвивався, але не мав гарантій збереження зароблених коштів в умовах постійних міжусобиць між владою та опозицією.

Інвестиційні можливості страхових компаній мають залежність від зовнішніх умов середовища в якому вони функціонують, це є:

- адекватна ринкова інфраструктура, зокрема діючого фондового ринку;
- розвиток інституційних інструментів;
- стабільна діяльність фінансової системи;
- ефективна система правового забезпечення [39].

Різновид та значна кількість факторів, які тим чи іншим способом мають вплив на інвестиційний потенціал страховиків, можна виділити за певними критеріями.

Перш за все, саме власний капітал компанії вважається джерелом інвестиційних ресурсів. Саме тому для того, щоб підвищити потенціал інвестування страховими компаніями, необхідні належне формування та підтримування на достатньому рівні обсягу власного капіталу. Іншим показником, який характеризує рівень інвестиційного потенціалу страхових компаній, є кількість укладених договорів страхування: чим більшим є показник заключених угод, тим більшою є кількість фінансових ресурсів, якими може розпоряджатися страхова компанія [8, с. 97].

Також, не менш важливим показником інвестиційного потенціалу страхової компанії є обсяг валових страхових виплат. Зниження обсягу страхових виплат свідчить про зниження платоспроможності чи збиткову діяльність страхової компанії. Аналізуючи діяльність страхового ринку в Україні, можна дійти до

висновку, що вітчизняний страховий ринок має достатній потенціал для проведення інвестицій [14, с. 52].

Таблиця 3.1

Фактори впливу на інвестиційний потенціал страховика

Групи факторів, які впливають на інвестиційні можливості страховика	Підгрупи	Складові
Прямого впливу	Головні	<ul style="list-style-type: none"> – розмір страхових резервів (резерви зі страхування життя та резерви з видів інших, ніж страхування життя); – власний капітал страховика (статутний капітал та вільні резерви)
	Коригуючі	<ul style="list-style-type: none"> – обсяг страхових премій, що акумулюється страховиком; – обсяг страхових виплат і страхових відшкодувань за договорами страхування; – структура страхового портфеля; – терміни, на які укладено договори страхування; – розмір дебіторської заборгованості страховика; – достатність капіталу страхової компанії
Опосередкованого впливу	-	<ul style="list-style-type: none"> – кількість укладених страховиком договорів страхування; – сукупна страхова сума (обсяг страхових зобов'язань); – мережа філій страховика; – рейтинг страхової компанії; – рівень податкового навантаження на страховий бізнес; – ставка доходності фінансового ринку; – ефективність секторів економіки; – чистий дохід від інвестицій тощо страхових зобов'язань); – мережа філій страховика; – рейтинг страхової компанії; – рівень податкового навантаження на страховий бізнес; – ставка доходності фінансового ринку; – ефективність секторів економіки; – чистий дохід від інвестицій тощо

Формування внутрішніх джерел інвестиційних ресурсів страхових компаній є процесом акумуляції та використання певної частини страхових премій, що можуть бути тримані в результаті здійснення страхових операцій [7].

Покращення інвестиційної діяльності страхових компаній України має бути спрямоване на диверсифікацію інвестиційних вкладів зі збільшенням довгострокових інвестицій, підвищення ефективності інвестиційної діяльності,

збільшення прибутковості інвестицій, підвищення ефективності взаємодії страховиків із небанківськими фінансовими установами та підтримку реального сектору національної економіки.

Незалежно від зусиль у формуванні відповідних організаційно-економічних та правових засад зміцнення інвестиційного клімату, міжнародні експерти оцінюють Україну як інвестиційно непривабливу. Це можна пояснити як політичною кризою в Україні, так і розвитком вітчизняного бізнесу, який без втручання державної влади за останні роки активно розвивався, але не мав гарантій збереження зароблених коштів в умовах постійних міжусобиць між владою та опозицією [21].

На початку стабілізаційного періоду інвестиційний менеджмент має набути важливого значення в прискоренні темпів виходу з кризи і нарощуванні темпів економічного росту.

Таким чином, можемо зробити висновок, що сприяти залученню інвестиційних коштів страховими компаніями може реалізація функцій інвестиційного менеджменту.

Насамперед це передбачає динамічний пошук шляхів інвестиційної стратегії, що у даний час повинна включати рішення наступних першочергових завдань:

1. Забезпечення високих темпів економічного росту за рахунок високої і швидкої окупності інвестицій;
2. Досягнення високих показників прибутковості вкладеного капіталу;
3. Забезпечення сприятливих умов для інвестування, що виключатимуть або знижуватимуть інвестиційні ризики;
4. Досягнення високої фінансової стійкості і платоспроможності;
5. Забезпечення умов реалізації інвестиційних програм та інноваційних проектів незалежно від кон'юнктури інвестиційного ринку, що складається в країні і інвестиційного клімату, який погіршується [25].

3.2. Застосування зарубіжного досвіду для вдосконалення інвестиційної діяльності страхової компанії

Страхові компанії ринковорозвинутих зарубіжних країн мають значний досвід у проведенні не лише страхових, а й інвестиційних операцій, у зв'язку з цим доцільно ґрунтовно вивчати практику інвестиційної діяльності зарубіжних страховиків на предмет її імплементації в Україні. Інвестування фінансових ресурсів страховика приносить значний прибуток у вигляді доходу від інвестицій, разом з тим збільшуючи страховий та власний капітал страхової компанії. Як наслідок, страхові фірми стають потужними інституційними інвесторами на фінансовому ринку та в економічній системі загалом.

У країнах Європейського союзу, Великої Британії та США відповідальність за регулювання страхового ринку поділена між центральною, місцевою та регіональною владою, при цьому у кожній країні є свої особливості державного контролю [26, с.139].

У США існують незалежні системи регулювання страхового ринку в кожному окремому штаті, також загальний державний нагляд та контроль, які здійснюються на державному рівні [29]. У країнах Європейського союзу регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній здійснюється на двох рівнях: директивами ЄС та національними нормативноправовими актами. В країнах з ринковою економікою держава встановлює норми розміщення активів, а також мінімально та максимально можливі квоти. Правила розміщення активів страхових компаній в різних країнах залежать від вимог до інвестування коштів у національну економіку та мають бути узгоджені з термінами, протягом яких діють взяті зобов'язання. Можливі напрями інвестування тимчасово вільних коштів страховиків окремо встановлюються зі страхування життя та ризикового страхування.

В країнах Європейського союзу регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній здійснюється на двох рівнях: директивами ЄС та державним

регулюванням всередині країни з метою захисту національних страхових компаній. Регулювання здійснюється за такими напрямками: дотримання принципу рівності, регулювання структури та складових інвестиційного портфеля, регламентування процесу інформування органів нагляду про зміни його структури. Законодавство в більшості економічно розвинених країн не дає обмежень до розміру активів, що приймаються на покриття страхових резервів зі страхування, але існують певні нормативи інвестиційних вкладень страховиків [30].

Основними принципами розміщення страхових світових резервів є надійність та прибутковість. Надійність означає, що вкладення здійснюються у стабільні підприємства. Прибутковість забезпечує поточні грошові потоки.

Таблиця 3.2

Нормативи інвестиційних вкладень страхових компаній в світі, %

Вид активу	Німеччина	Франція	Великобританія	США	Росія
Державні цінні папери суб'єктів Федерації та муніципальні цінні папери	< 30%	< 65%	< 2%	< 49%	< 30%
Державні цінні папери	-	-	-	-	< 15%
Інвестиційні паї	-	-	-	-	< 10%
Банківські вклади	-	-	-	-	< 50%
Розрахунковий рахунок	-	-	< 1%	< 1%	Без обмежень
Акції та облігації акціонерних товариств	-	-	-	< 4%	< 20%
Право участі на частку в статутному капіталі	-	-	< 60%	-	< 10%
Житлові сертифікати			< 2%	< 17%	< 5%
Нерухомість	< 25%	< 45%	< 20%	< 17%	< 40%
Валютні цінності					< 10%
Позики	< 10%	< 50%	< 2%	< 4%	-

В Німеччині на законодавчому рівні регулюється розміщення резервів, які створені в страхуванні життя. До 10% резерву можна вкладати в цінні папери, що

допущені для розміщення капіталів. Іпотечні позики не мають перевищувати 3/5 від цінності земельної ділянки. Німецьке законодавство уникає обмежень для страхових організацій відносно їх комерційної діяльності, детальні обмеження введені тільки на резерви за страховими преміям [31, с. 438].

У США розповсюджена практика надання страховиками інвестиційних кредитів строком на 15-20 років промисловим корпораціям. При цьому страхові компанії та комерційні банки надають кредити спільно: банки фінансують проект протягом перших п'яти років, а страховики – у наступні 10-15 років. При видачі особливо великих кредитів з метою зниження ризиків страхові компанії створюють консорціуми між собою чи спільно з комерційними банками [29, с. 25].

Американські страхові компанії з метою забезпечення галузевої диверсифікації інвестиційного портфеля основні потоки капіталу вкладають в такі пріоритетні галузі економіки: хімічну, нафтову, електронну, нафтопереробну, машинобудівну. Особливим напрямком їхньої інвестиційної діяльності є цінні папери транснаціональних корпорацій. При цьому страхові компанії беруть участь в управлінні корпораціями, що забезпечується володінням часткою статутного капіталу у розмірі понад 30% портфеля акцій [15].

У США страховики беруть участь в урядовій програмі інвестицій до Західної Європи. Відмінності в цілях і завданнях програм різних країн обмежують інструменти інвестицій, а також коло інвесторів. У будь-якому випадку таке інвестування дає змогу американським страховикам ефективно здійснювати географічну диверсифікацію інвестиційного портфеля. В цілому інвестиційний портфель американських страхових компаній включає високоліквідні короткострокові інвестиції (банківські депозити, депозитні сертифікати, казначейські та комерційні векселі) та середньо- і довгострокові вкладення в цінні папери з фіксованим доходом, нерухомість та іпотечний кредит [15].

Страховики США є одними з найбільших покупців державних, місцевих, суверенних та корпоративних облігацій. Інвестиційні портфелі американських страховиків також включають короткострокові комерційні папери, забезпечені

активами цінні папери, а також інші фінансові інструменти. Окремі страховики США є значними учасниками на інших інституційних ринках таких як ринки деривативів та кредитний ринок [14].

Основними напрямками інвестицій компаній зі страхування життя у Великій Британії є купівля цінних паперів, наприклад, таких як державні облигації, облигації акціонерних товариств, акції, депозитні сертифікати, казначейські та комерційні векселі.

Пріоритетною сферою вкладення капіталу страхових організацій виступають цінні папери з фіксованим доходом, з яких більшу частину складають облигації. У європейських країнах найбільшу частку інвестиційного портфеля страховиків складають боргові цінні папери та інші активи з фіксованим доходом, а також акції та інші цінні папери зі змінною прибутковістю. У інвестиційному портфелі європейських страховиків частка боргових цінних паперів та акцій може змінюватися під впливом ринкових умов.

В періоди фінансової кризи частка боргових цінних паперів в інвестиційному портфелі зростає, на противагу цьому, в періоди економічного піднесення зростає частка акцій та інших цінних паперів зі змінною прибутковістю. Згаданий процес можна пояснити тим, що боргові цінні папери мають фіксований рівень прибутковості та є менш ризиковими, тому для страховиків в період фінансової кризи є більш надійним та стабільним джерелом отримання інвестиційного доходу. Дещо інша структура інвестицій притаманна страховим організаціям Сполучених Штатів Америки.

Компанії США характеризуються значною часткою облигацій у активах, інвестиціями у промисловість через вкладення у акціонерний капітал підприємства або придбання їх боргових зобов'язань. Особливість кредитування економіки страховиками є його довгостроковість, адже більшу частку ринку страхування США займають компанії зі страхування життя. Особливим напрямом вкладень страхових компаній виступає їхня участь у формуванні капіталу установ банкострахування. Інвестиції у такі проекти дають змогу збільшити капіталізацію та фінансову стійкість суб'єктів ринку фінансових послуг [31].

У структурі інвестиційного портфеля українських страховиків переважають такі напрями вкладання коштів як: акції, банківські вклади, грошові кошти на розрахункових рахунках, нерухомість та боргові цінні папери [25]. Як бачимо, у структурі розміщення страхових резервів в Україні основну частку інвестиційного портфеля страховиків, на відміну від європейських страховиків, займають акції та банківські вклади. Дана відмінність пояснюється тим, що відсоткові ставки за депозитами у банківських установах в Україні є значно вищими, ніж в середньому європейському банківському сектору, а фондовий ринок в Україні є недостатньо розвиненим [24].

Вище викладене дає змогу виділити три взаємопов'язані характеристики щодо розвитку інвестиційної діяльності страховиків розвинених країн:

– концентрація та централізація капіталу, дозволяє страховикам збільшити капітал, підвищити конкурентоспроможність та отримати визнання у світовому співтоваристві;

– різноманітність сфери діяльності. Страхові компанії прагнуть не лише займатися основною страховою діяльністю, але і здійснювати активну інвестиційну політику (кредитні операції з нерухомістю, з цінними паперами, наданням послуг у обробці економічної інформації);

– інтернаціоналізація страхових компаній з встановлення тісних і стійких коопераційних зв'язків задля здійснення страхових та інших фінансових операцій, які вимагають значних капіталовкладень.

Окремі страхові фірми беруть участь у туристичному та готельному бізнесі. Досвід інвестиційної діяльності страхових компаній європейських країн та страховиків США свідчить, що у даних країнах вироблено правила діяльності та норми для страхових організацій у сфері розміщення тимчасово вільних коштів. Специфіка державного регулювання інвестиційної діяльності європейських та американських страхових компаній впливає на процес формування ефективного інвестиційного портфеля в країнах Європейського союзу, Великобританії та США.

У розвинених країнах інвестиційна діяльність страховиків розглядається як ключове джерело інвестицій, необхідних для відновлення та зростання національної економіки держави. Основними принципами розміщення страхових резервів в світі є надійність та прибутковість.

В Україні інвестиційна діяльність для страхових організацій не є основною, це пояснюється певними особливостями розвитку вітчизняного фінансового ринку. Дослідивши особливості здійснення інвестиційної діяльності страхових компаній у розвинутих країнах світу, варто наголосити на їх доцільності та необхідності для розвитку страхового бізнесу в Україні на мікро- і макрорівні. Так як з одного боку, інвестиції виступають основою для забезпечення економічного зростання та фінансування галузей економіки країни, а з іншого – джерелом отримання додаткового прибутку та механізмом забезпечення фінансової стійкості страхової компанії [24].

Закордонні страхові компанії, виступаючи одними з найбільших інституційних інвесторів у світі, здійснюють розміщення власних та залучених коштів в основному в цінні папери, а особливо в фінансові інструменти з фіксованою доходністю. Страховики для підвищення ефективності їх діяльності на ринку почали активно співпрацювати з компаніями по управлінню активами.

До пріоритетних напрямків дослідження даної проблематики є розгляд діяльності вітчизняних страховиків на інвестиційному ринку, розробка рекомендацій щодо покращення інвестиційної активності страхових організації з урахуванням досвіду розвинутих країн світу. Розглянувши досвід державного регулювання й управління інвестиційною діяльністю страховиків розвинутих країн можна дещо використати і в Україні [22].

Насамперед, у рамках реформування страхового ринку та збільшення інвестиційного потенціалу страхових компаній потрібно реалізувати на державному рівні заходи щодо формування нових інвестиційних інструментів для розміщення страхових резервів; забезпечити розміщення державних цінних паперів на внутрішньому ринку з високим рівнем доходності; запровадити стимулювання податкової політики для розвитку особистого страхування та

довгострокового страхування життя; забезпечити активну участь страховиків у системі недержавного пенсійного забезпечення; стимулювати розвиток страхування життя шляхом віднесення внесків з цього виду страхування на валові витрати юридичних осіб та удосконалити оподаткування доходів фізичних осіб; розробити механізм співпраці страхових компаній та компаній з управління активами. Щодо реалізації останнього пункту необхідно відмітити, що така співпраця дозволить страховикам збільшити інвестиційний дохід за рахунок професійного управління активами та знизить витрати при управлінні інвестиційним портфелем. Враховуючи факт, що сформовані страхові резерви не є власністю страховика, важливого значення набуває державне регулювання операцій щодо розміщення страхових резервів. У більшості країн світу існують вимоги регулятора до основних напрямків інвестування страхових резервів, які б варто було би запровадити і в Україні. З досвіду розвинених країнах можна встановити певні норми розміщення активів, мінімальні і максимальні квоти, перелік активів, що покривають страхові резерви [32, с. 222].

Норми повинні регламентуватись в залежності від стану економіки, національних традицій. Напрямки інвестування встановлюватись окремо по страхуванню життя і інших видів страхування або окремо по кожному виду. Ключовими принципами, щодо процесу інвестування, має бути відповідність валюти, диверсифікація, локалізація [29, с. 26]. Страхові компанії України повинні навчитись ефективно управляти фінансовими інструментами, адже більшість страхових компаній України не має ретельно розробленої інвестиційної стратегії та вкладає кошти у фінансові інструменти афілійованих структур чи у банківські депозити.

Для підвищення ефективності інвестиційної діяльності страхових компаній доцільно встановити норматив вкладень в цінні папери, які не котируються на фондовій біржі, на рівні не більше 30%. Це дозволить забезпечити фінансову підтримку малого та середнього бізнесу, підконтрольність інвестицій з боку інвесторів-страховиків, ріст диверсифікації інвестиційного портфеля, а збільшення обсягів страхових премій та резервів сприятиме тому, що інвестиційна

діяльність страховиків буде мати реальний, а не спекулятивний характер. У найближчій перспективі страхові компанії зі страхування життя повинні зайнятись пошуком дохідних і надійних інвестиційних активів. Вони мають бути зацікавлені в таких цінних паперах, які б забезпечили мінімальну ставку дохідності в умовах прогнозованих темпів інфляції. В Україні ще тривалий час не буде існувати ліквідного та достатньо дохідного фінансового ринку. В цих умовах страховим компаніям доведеться вкладати свої кошти в короткострокові та ризикові фінансові інструменти. Тому держава повинна запровадити нові державні цінні папери, орієнтуватись переважно на вітчизняних інвесторів, розміщувати державні позики на внутрішньому ринку, забезпечуючи необхідний рівень дохідності, який би перевищував інфляційні очікування. Це дало б змогу активізувати інвестиційну діяльність фінансових посередників, особливо страхових компаній, а також не допустити відтоку коштів за межі країни [25].

Питання управління інвестиційним потенціалом страхових компаній щодо вибору партнерів не може залишатись поза увагою держави. Чим більш стабільними, прозорими, чіткими будуть норми законодавства в цій сфері, тим захищенішими будуть інтереси страхувальників та страховиків. Держава повинна не лише констатувати практику, що склалась, але і створювати її шляхом впровадження нормативно-правового підґрунтя для поточних та перспективних потреб учасників фінансового ринку.

Узагальнений зарубіжний досвід свідчить про те, що інвестиційний потенціал і рівень розвитку страхового ринку та економіки в цілому взаємопов'язані. Загальноекономічні ризики та особливості кон'юнктури національних та міжнародних ринків визначають особливості інвестиційної діяльності страхових компаній. У цей же час потужний капітал страховиків має беззаперечний вплив на економічний стан і темпи зростання національного господарства.

Сприяти зростанню інвестиційного ринку України значною мірою може ефективне використання резервних ресурсів страховиків. У порівнянні з зарубіжними державами згаданий напрям діяльності страховиків в Україні

залишається нерозвинутиим і використовується не на повну потужність. При цьому неналежна увага приділяється стимулюванню вкладання потужних фінансових ресурсів, мобілізованих страховими компаніями в інноваційноінвестиційні проекти, які сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної економіки [19]. Проте, подальший його розвиток має можливість забезпечити піднесення національної економіки. У цьому контексті важливого значення набуває вирішення проблем економічного, функціонального, інформаційно-аналітичного, кадрового характеру, що стримує розвиток українського страхового ринку та ефективну інвестиційну діяльність страхових компаній.

Отже, досвід інвестиційної діяльності страхових компаній ринковорозвинутих країн свідчить, що у цих країнах вироблено правила діяльності та норми для страхових організацій у сфері розміщення тимчасово вільних коштів. У розвинених країнах інвестиційна діяльність страховиків розглядається як ключове джерело інвестицій, необхідних для відновлення та зростання національної економіки держави.

3.3 Вплив запропонованих заходів на ефективність інвестиційної діяльності страхової компанії

Відставання якісних параметрів розвитку вітчизняного страхового ринку та гальмування інвестиційної активності страхових компаній зумовлено низкою проблем, основними з них є:

- недосконале нормативно-правове регулювання в сфері страхування, недостатня відповідність чинного законодавства вимогам європейських стандартів;

- недостатня ліквідність фінансових інструментів для здійснення ефективної політики інвестування коштів (особливо гостро стоїть проблема забезпечення довгострокових зобов'язань за договорами страхування життя);

- досить низький рівень капіталізації страхових організацій;
- зволікання з упровадженням обов'язкового медичного страхування за участю страховиків, відсутність законодавчих засад для впровадження інвестиційного і пенсійного страхування;
- непрозоре державне регулювання страхового бізнесу;
- непрозорість фінансової звітності страхових організацій;
- відсутність якісної статистичної інформації в страховому секторі вітчизняної економіки;
- низький рівень послуг, які надаються окремими страховиками та наявність випадків шахраювання;
- використання страхування як механізму оптимізації оподаткування та ухиляння від сплати податків;
- недосконале нормативно-правове регулювання діяльності страхових посередників, актуаріїв та аварійних комісарів [27, с. 105].

З метою поліпшення ситуації на страховому ринку буде доцільно реалізувати низку системних різнопланових заходів, що мають бути спрямовані на усунення проблем, які спричинені фінансовою кризою.

На нашу думку, основний акцент потрібно зробити на активізації інвестиційного потенціалу страхового ринку. Враховуючи, те що в Україні вільні кошти страховиків в силу специфіки вітчизняного законодавства не повною мірою перетворюються в інвестиційні ресурси, вирішення вказаних вище проблем знаходиться, перш за все, в правовій площині. Законодавство з даного питання вимагає реформування та приведення його у відповідність до європейських стандартів. У даному аспекті доцільною є реалізація таких основних заходів нормативно-правового, організаційно методичного та інформаційного характеру [26, с. 139]:

- формування чіткої концепції реформування галузі, удосконалення державного регулювання ринку; своєчасна та широка адаптацію українського страхового ринку до світових вимог фінансового регулювання та нагляду, активна співпраця з європейськими та міжнародними організаціями;

- удосконалення моніторингу діяльності страховиків і посилення контролю за дотриманням ними вимог щодо забезпечення платоспроможності, фінансової стійкості та розміру чистих активів;
- створення правового поля для повноцінного впровадження інвестиційного та пенсійного страхування;
- забезпечення формування інвестиційних інструментів для розміщення довгострокових страхових резервів;
- перегляд вимог і переліку цінних паперів та інших фінансових інструментів, у які можуть розміщуватися страхові резерви;
- створення сприятливих умов щодо купівлі страховиками іноземної валюти для проведення розрахунків нею з клієнтами та формування резервів у тій валюті, в якій страховики несуть відповідальність за своїми страховими зобов'язаннями;
- розробка нормативної бази, що уможливорює співпрацю страхових організацій та компаній з управління активами у сфері ефективного інвестування активів страховиків [3].

Тому виникає необхідність державного втручання у реформування економічних процесів та їх модернізації в умовах виходу з кризи. Таким чином, напрямками удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній можуть бути [13]:

1) врегулювання інвестиційної діяльності у Законі України «Про страхування», що передбачає: включення до складу страхових операцій розміщення та управління коштами технічних резервів; відношення до складу операцій, безпосередньо пов'язаних зі страхуванням, здавання в оренду майна, включеного до складу активів, призначених для покриття технічних резервів, набуття та відчуження прав, отримання та продаж об'єктів, набутих страховиком (перестраховиком) у зв'язку з виконанням договору страхування (перестраховання), а також управління активами, що приймаються до розрахунку наявного регулятивного капіталу; – включення до складу діяльності іншої, ніж

страхова, управління активами, іншими, ніж активи, якими представлені технічні резерви та які приймаються до розрахунку наявного регулятивного капіталу;

2) встановлення обов'язку відповідального актуарія у подання рекомендацій щодо інвестиційної політики страховика;

3) активізація розвитку ринку страхування життя шляхом: – встановлення додаткових вимог до договорів інвестиційного страхування життя (переліку вибраних страхувальником фондів інвестиційного страхування життя, мінімальної гарантованої страхової суми в разі настання смерті застрахованої особи під час дії договору страхування, правил визначення розміру сум, що спрямовуються на покриття понесених та/або майбутніх витрат страховика та всіх інших платежів, пов'язаних з виконанням договору, порядку визначення розміру розрахункових одиниць); встановлення переліку фінансових активів, що представлятимуть кошти технічних резервів інвестиційного страхування життя (крім цінних паперів, випущених страховиком, аудитором цього страховика та їх пов'язаними особами, цінних паперів іноземних держав та іноземних юридичних осіб, що не допущені до торгів на іноземних біржах, перелік яких визначається Нацкомфінпослуг, цінних паперів інших страховиків, векселів, похідних (деривативів), товаро-розпорядчих цінних паперів, приватизаційних цінних паперів, прав вимоги за договорами про участь у фонді фінансування будівництва (ФФБ) інших боргових зобов'язань та прав вимоги боргу, що не віднесені до цінних паперів);

4) прийняття нормативної бази, що уможливить співпрацю страхових компаній та КУА у сфері управління активами страхових компаній;

5) визначення переліку низько ризикових активів (державні облігації України, кошти, розміщені в банках, які мають кредитний рейтинг не нижче ніж «АА» за національною рейтинговою шкалою; облігації, емітентом яких є банк, який має кредитний рейтинг не нижче ніж «АА» за національною рейтинговою шкалою, облігації міжнародних фінансових організацій) та встановлення їх мінімального обсягу для страховика, що здійснює страхування життя, – разом не менше ніж 25% страхових резервів, а для страховика, що здійснює страхування

інше, ніж страхування життя, – разом не менше ніж 15% страхових резервів. Питання управління інвестиційним потенціалом страхової компанії в контексті вибору партнерів та інструментів інвестування, з урахуванням можливого ризику, не може залишатися поза увагою держави. Тому держава повинна створити умови для активізації інвестиційної діяльності вітчизняних фінансових посередників і не допустити відтоку коштів за межі країни. Оскільки чим стабільнішими, прозорими та чіткішими є норми законодавства у цій сфері, тим більш захищеними будуть інтереси страхувальників і страховиків [16].

Реалізація вищенаведених рекомендацій сприятиме зміцненню фінансового потенціалу вітчизняного страхового ринку та створить сприятливе підґрунтя для активізації інвестиційної діяльності страхових компаній у період посткризового відновлення економіки.

Однією із основних умов активізації інвестиційної діяльності страхових компаній є зростання інвестиційних ресурсів, що виступає похідною розвитку страхового ринку України. Останній перебуває поки що на стадії розвитку, опанування інструментарієм і методикою ведення страхового бізнесу. Тому основні напрями підвищення інвестиційної потужності та активності страховиків обов'язково слід розглядати в поєднанні із ефективним розвитком страхового ринку.

На мікроекономічному рівні підвищення інвестиційних можливостей страховиків можливе за рахунок постійного зростання обсягів сплачених статутних фондів, власних капіталів і резервів страхових компаній [38].

Алгоритм прийняття ефективного інвестиційного рішення виглядає як модель процесу прийняття інвестиційного рішення у вигляді окремих, відносно самостійних структурно-функціональних блоків: методологічного, оцінноаналітичного, блоку моделювання та прогнозування, експертнорекомендаційного блоку, блоку управління та коригування.

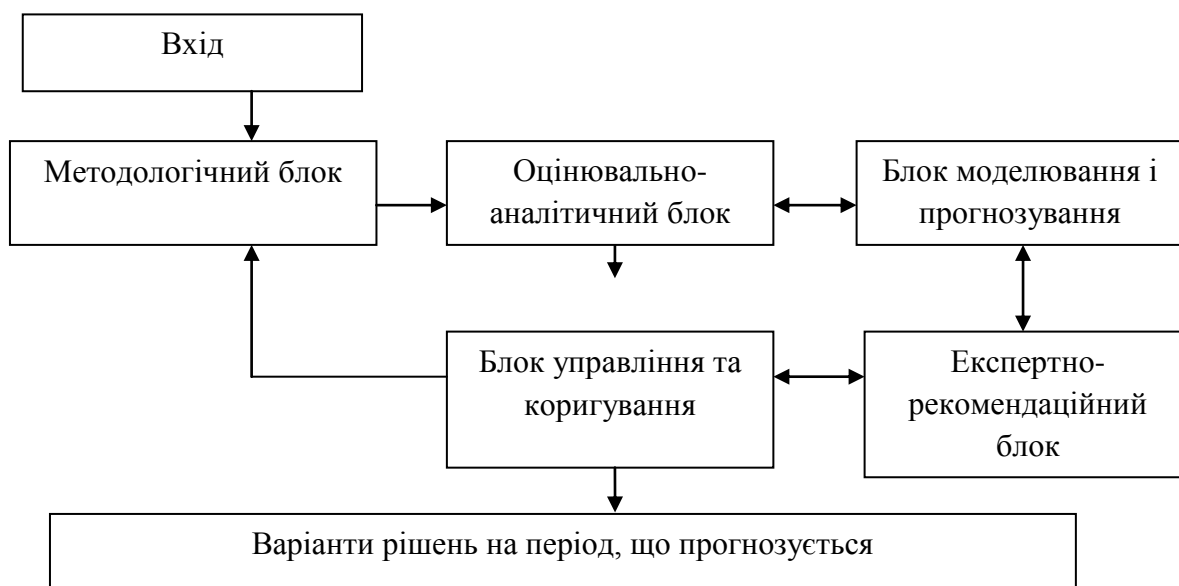

Рис. 3.2. Схема системно-функціонального прийняття інвестиційного рішення в процесі діяльності страхової компанії [6]

Згідно рисунку, у першому методологічному структурно-функціональному блоці уточнюються вихідні цілі та завдання, визначається структура організації, а також інші організаційні моменти, формується загальний інформаційний блок даних. Здійснюється формування пакета конкретних прогностичних методик, прийомів і способів моделювання, вибір необхідних показників, припущень та обмежень, критеріїв, глибини ретроспекції та підбір іншого модельно-прогностичного інструментарію.

Другий структурно-функціональний блок включає в себе сукупність інтелектуально-логічних дій з класифікації, обробки, синтезу, аналізу, порівняння, узагальнення і формалізації зібраного матеріалу для дослідження даної проблеми.

Основним є блок прогнозування і моделювання. У даному блоці виконується логічна послідовність прогностичних операцій, які моделюються і в результаті чого відбувається побудова базової моделі та її всебічний аналіз.

Наступний структурно-функціональний блок – експертнорекомендаційний. Цей блок включає логічну послідовність операцій експертів з аналізу, надійності, оцінки якості, достовірності розроблених варіантів прогностичних моделей,

виходячи із запропонованої динаміки змін процесів, що досліджуються, або окремих аспектів страхової діяльності.

Завершальним є управлінський блок, адже будь-яке завдання моделювання чи прогнозування виконується з метою кінцевої реалізації в системі управління в інтересах змін у бажаних межах [6].

Проте, так само важливим для страхової компанії є забезпеченість основних засобів власними джерелами фінансування, тобто визначення коефіцієнта інвестування.

$$\text{Коефіцієнт інвестування} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Необоротні активи}}, \quad (3.1)$$

Коефіцієнт позитивно розцінюється при зростанні його значення в динаміці за останні 3 роки та при дотриманні такої ж стратегії компанії, щодо збереження показника коефіцієнта інвестування, прогнозується позитивна тенденція в майбутньому періоді.

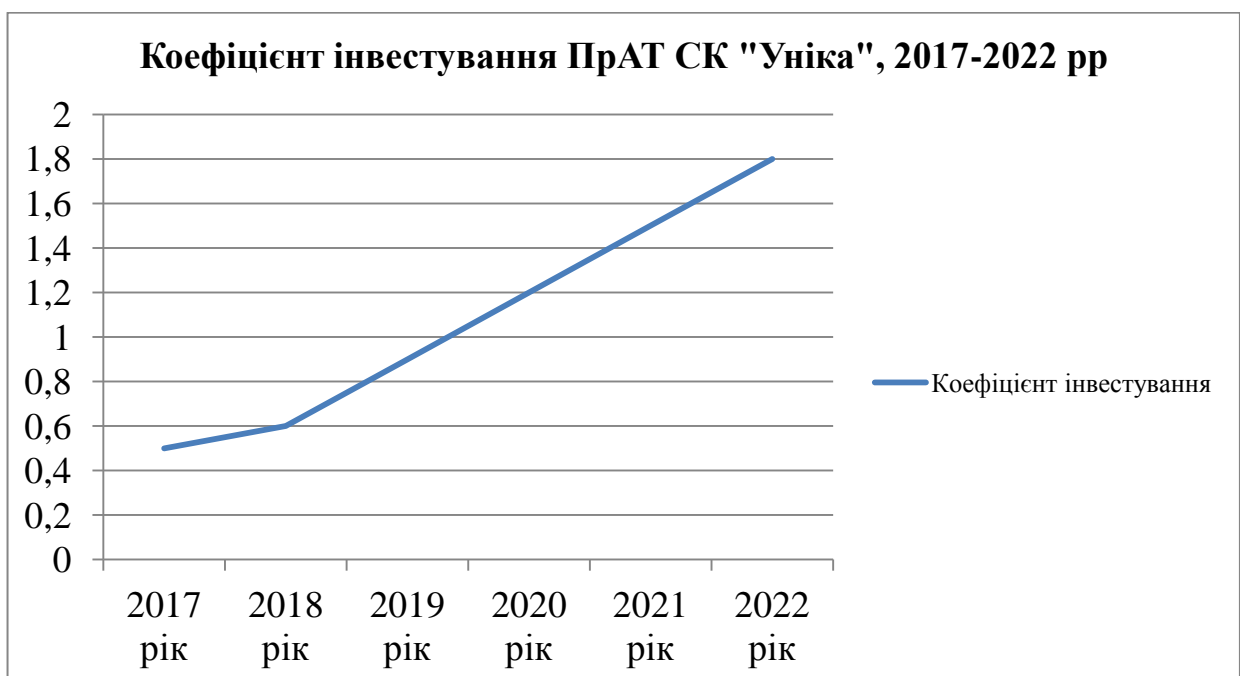

Рис. 3.3 Динаміка коефіцієнту інвестування ПрАТ СК «Уніка» за 2017-2022 роки

Таким чином, можемо спостерігати, що з 2017 року до 2022 року, коефіцієнт інвестування зріс з 0,5 до 1,8, що свідчить про позитивну динаміку для компанії та означає достатність власного капіталу СК «Уніка» для самостійного покриття необоротних активів і участь власного капіталу у формуванні активів, не приваблюючи для цього інші інвестиційні проєкти. При цьому, якщо компанія буде дотримуватись вищеописаних рекомендацій щодо покращення інвестиційної діяльності, показник може збільшуватись за рахунок збільшення власного капіталу компанії [26].

В практиці оцінки інвестиційного проектування використовують два основні підходи:

1. Прості або статичні;
2. Динамічні або методи дисконтування.

Статичний метод часто використовується в країнах Європейського Союзу і є одним з найпопулярніших методів задля оцінки економічної ефективності.

До переваг цього методу варто віднести в першу чергу простоту розрахунків. У силу цієї властивості, відсіваючи найбільше сумнівні і ризиковані проєкти, у яких основні грошові потоки приходяться на кінець періоду, метод іноді використовується для оцінки ризику інвестування. Такий метод можливо буде зручний для невеликих фірм із незначним грошовим обігом й, зокрема, підходить для оцінки інвестиційного проектування ПрАТ СК «Уніка».

До простих методів відноситься проста норма прибутку (Simple rate of return). Він показує, яка частина інвестиційних витрат відшкодовується у вигляді прибутку протягом одного інтервалу планування.

$$\text{Проста норма прибутку} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Інвестиційні затрати}}, \quad (3.2)$$

Згідно розрахунку, проста норма прибутку ПрАТ СК «Уніка» = 0, це зумовлено тим, що за останні роки компанія не підписала жодного інвестиційного контракту, тому інвестиційні затрати відсутні. Це означає, що компанія не

потребує приваблення інвестиційних вкладів або ж недоцільну інвестиційну стратегію, тому повинна переглянути її.

Так як, показник чистого приведенного доходу (NPV) ПрАТ СК «Уніка» за розрахунком дорівнює нулю. Отже, проєкт не є прибутковим, але і не збитковий.

Проте, інвестиційний проєкт може бути потенційно ефективним в майбутньому періоді, що доведено в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Прогнозні показники чистого приведенного доходу (тис. грн.)

Період (роки)	Грошовий потік	Дисконтний множник	Дисконтований грошовий потік
2019	0	1,0	0
2020	10,0	0,8696	8,696
2021	15,0	0,6575	9,8625
2022	16,0	0,7561	12,0976

Тобто, при виконанні даного інвестиційного плану $NPV = (+ 0,7561) > 0$, проєкт є успішним та доцільним до прийняття в реалізацію.

Отже, можна виділити наступні висновки та напрями для вдосконалення управління інвестиційною діяльністю:

1. Згідно обрахунків коефіцієнту інвестування та методу простої норми прибутку, можемо зробити висновок, що ПрАТ СК «Уніка» має власний капітал для самостійного покриття необоротних активів і участь власного капіталу у формуванні активів, не приваблюючи для цього інші інвестиційні проєкти. При цьому проста норма прибутку ПрАТ СК «Уніка» = 0. Тому, це означає, що компанія не потребує приваблення інвестиційних вкладів або ж недоцільну інвестиційну стратегію і повинна переглянути її.

2. Встановлення вимог до статутних фондів страховиків, скасування ліцензій, обмеження участі нерезидентів на страховому ринку;

3. Регулювання витоку коштів за кордон, декларування обсягів перестрашування до перестраховиків нерезидентів;

4. Вдосконалення податкових регуляторів на рівні страхувальників, застрахованих осіб та страховиків;

5. Встановлення вимог до об'єктів інвестування з боку держави, визначення напрямів розміщення інвестиційних ресурсів.

6. З позиції держави напрямки удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній повинні бути спрямовані на забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних страховиків, перерозподіл інвестиційних потоків, а також стимулювання інвестиційних вкладень в розвиток національної економіки та інтеграцію в світову.

ВИСНОВКИ

Дослідження теоретико-прикладних засад управління інвестиційною діяльністю страхових компаній дало змогу запропонувати практичні рекомендації, спрямовані на підвищення ефективності формування та управління інвестиційним портфелем страховиками в умовах нестабільності, диверсифікацію напрямів інвестування та джерел інвестиційних ресурсів. В результаті проведеного дослідження зроблено наступні висновки та пропозиції:

1. З'ясовано сутність інвестицій та інвестиційної діяльності страхових компаній та їх місце і роль у страховому бізнесі. Розглянувши погляди багатьох дослідників та вчених щодо вивчення поняття «інвестиції», було запропоновано власне визначення сутності цієї складної економічної категорії: «інвестиції – це всі види грошових, майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в підприємства, підприємницькі проекти й програми, які сприяють розвитку виробництва та невиробничої сфери, підприємництва, з метою отримання прибутку та соціального ефекту». Таке визначення інвестицій, на мій погляд, дає можливість врахувати їхній динамізм, широко класифікує форми інвестицій та об'єкти інвестиційних вкладень, а головне – вказує на їхню роль.

2. Виявлено, що при формуванні інвестиційної політики враховуються чинні законодавчі норми, що регулюють інвестиційну діяльність страховиків, зокрема: Закони України «Про інвестиційну діяльність», «Про страхування» та інші нормативні акти. Таким чином, загальна вартість активів, в які були інвестовані кошти, має дорівнювати величині власних коштів та страхових резервів страхової компанії.

3. Визначено та проаналізовано інструменти та методи оцінки ефективності інвестиційної діяльності страхової компанії. Наведено детальну класифікацію та опис методам оцінки в умовах визначеності та невизначеності. Виявлено, що для оцінки ефективності виробничих інвестицій здебільшого застосовуються наступні показники: чистий приведений дохід, внутрішня норма

прибутковості, показник рентабельності інвестицій та строк окупності капітальних вкладень.

4. Дано загальну характеристику ПрАТ СК «Уніка» та визначено, що страхова компанія з 2006 року представлена в Україні небанківською фінансовою групою «УНІКА Україна», до якої входять страхові компанії «УНІКА»(non-life) та «УНІКА Життя» (life). Компанія здійснює активну страхову діяльність на всій території України налічує 26 дирекцій в областях України, 15 Генеральних Представництв і більше 250 відділень, в т.ч. точок продажів.

5. Комплексно проаналізовано фінансовий стан ПрАТ СК «Уніка» та оцінено ефективність управління нею. Згідно даних можемо зробити висновок, що найбільш негативний вплив на скорочення валового прибутку мало зменшення доходу (витрат) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань, з 2017 року він знизився на 187 763 тис. грн та зміни інших страхових резервів зменшились на 228 924 тис грн. Позитивно вплинули на динаміку валового прибутку скорочення собівартості реалізації продукції, ПДВ, інших вирахувань із доходу. Дані характеризують позитивну тенденцію фінансових показників ПрАТ СК «Уніка» за минулі три роки та підтверджує ефективність в її управлінні.

6. Оцінено ефективність інвестиційної політики досліджуваної компанії. Визначено, що найбільший дохід від інвестиційної діяльності компанія отримала в 2019 році, що є позитивною тенденцією, так як дохід є джерелом приросту власного капіталу, який у надзвичайних обставинах може використовуватися для покриття страхових зобов'язань.

7. Окреслено шляхи підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю вітчизняних страхових організацій. Покращення інвестиційної діяльності страхових компаній України має бути спрямоване на диверсифікацію інвестиційних вкладів зі збільшенням довгострокових інвестицій, підвищення ефективності інвестиційної діяльності, збільшення прибутковості інвестицій, підвищення ефективності взаємодії страховиків із небанківськими фінансовими установами та підтримку реального сектору національної економіки.

8. Обґрунтовано можливості впровадження зарубіжного досвіду державного регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні. Досвід інвестиційної діяльності страхових компаній ринковорозвинутих країн свідчить, що у цих країнах вироблено правила діяльності та норми для страхових організацій у сфері розміщення тимчасово вільних коштів. Специфіка державного регулювання інвестиційної діяльності європейських та американських страхових компаній впливає на процес формування ефективного інвестиційного портфеля в країнах Європейського союзу, Великобританії та США. У розвинених країнах інвестиційна діяльність страховиків розглядається як ключове джерело інвестицій, необхідних для відновлення та зростання національної економіки держави.

9. Визначено вплив підвищення запропонованих заходів задля підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю вітчизняних страхових організацій. Запропоновано такі напрями вдосконалення управління інвестиційною діяльністю: забезпечення відновлення більш гнучких норм резервування технічних резервів, вдосконалення методичних положень щодо обчислення обсягів технічних резервів; встановлення вимог до статутних фондів страховиків, скасування ліцензій, обмеження участі нерезидентів на страховому ринку; регулювання витоку коштів за кордон, декларування обсягів перестраховання до перестраховиків нерезидентів; вдосконалення податкових регуляторів на рівні страхувальників, застрахованих осіб та страховиків; встановлення вимог до об'єктів інвестування з боку держави, визначення напрямів розміщення інвестиційних ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белоліпецький В. Інвестиційна діяльність фірми / В. Белоліпецький // Консультація директора. – 1997 рік – № 14 – С. 18-21.
2. Бланк І.А. Основи інвестиційного менеджмента. Т.1. / І.А.Бланк. – К.: Ельга – Н., Ника-Центр, 2001 рік – 348 с.
3. Бондаренко Л.А. Перспективи розвитку інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні [Електронний ресурс] / Л.А. Бондаренко. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=69087>.
4. Борисова В.А. Страхові послуги / В.А. Борисова. – Суми: Довкілля, 2014. – 216 с.
5. Братюк В.П., Бошинда І.М. Інвестиційна діяльність страхових компаній / В.П. Братюк, І.М. Бошинда // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету – 2016 рік – С. 69-71.
6. Василенко А. В. Інвестиційна стратегія страхових компаній : навч. посіб. / А. В. Василенко – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006 рік – 168 с.
7. Гавриляк С.С. Стратегія забезпечення функціонування механізму для активізації інвестиційної діяльності страховика / Тетяна Степанівна Гавриляк // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2015 рік – Том 22. – № 1. – С. 97-101.
8. Гончаренко Л.П. Інвестиційний менеджмент: учебное пособие / Гончаренко Л.П. – М.: КНОРУС, 2005 рік – 256 с.
9. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: навч. посіб. / А.П. Дука. – К. : Каравела, 2007 рік – 424 с. 96
10. Закон України: «Про інвестиційну діяльність» № 5610 – XII : від 18. 09.1991р. (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-12/>.

11. Закон України: «Про страхування» № 2745 від 04.10.2001 р. (з наступними змінами і доповненнями) // Голос України. – 2001 рік – 7 листопада. – Режим доступу : <http://insins.net/law/25-zakonukrayini-pro-strahuvannya.html>.

12. Загородній А.Г. Інвестиційний словник / А.Г Загородній, Г.Л.Вознюк, Г.О. Партин. – Львів: «Бескид Біт». – 2005. – 512 с.

13. Залетов О. Державне регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні / О. Залетов // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2016. – № 3. – С. 25- 32.

14. Зюбін В. Інвестиційний потенціал суб'єктів ринку страхових послуг / В. Зюбін // Економічний вісник Донбасу. – 2012. – № 1 (27). – С. 156- 160. 17. Иванов Г. И. Инвестиции: сущность, виды, механизмы функционирования [Текст] / Г. И. Иванов. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2002. – 352 с. 18. Карпінський Б.А. Інвестиційний клімат України / Б.А.Карпінський // Фінанси України. – 2001. – № 7. – С. 139-149. 97 19. Квасовський О.Р. Проблемні аспекти прямого оподаткування страхових компаній в Україні / М.В. Стецько // Фінанси України. – 2011. – №1 (182). – С. 52-63.

15. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж.М.Кейнс. – М.: Гелиос АРВ, 1999. – 451 с.

16. Кнейслер О. Формування системи управління фінансовими потоками страхових компаній / О. Кнейслер // Схід. – 2015 рік – № 5. – С. 55-59.

17. Кнейслер О. В. Проблемні тенденції та напрямки реформування державного регулювання страхового ринку України / О. Кнейслер // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 11. – С. 231-236.

18. Костюкевич Р.М. Інвестиційний менеджмент: навч. посіб. / Р.М. Костюкевич. – Рівне: НУВГП, 2011 рік – 270 с.

19. Ковтун Н. Теоретичні засади інвестиційного процесу та інвестиційної діяльності: співвідношення основних понять та категорій / Н. Ковтун // Вісник київського національного університету ім. Т. Шевченка. – 2008 рік – № 101 – С. 25-29

20. Кравченко В. Сутність та механізми стратегічного управління страховою компанією / В. Кравченко, А. Шукатко // Економічна кібернетика. – 2011. – № 1-3 (67-69). – С. 45-48.
21. Лахметкина Н. Инвестиционная стратегия предприятия / Н. Лахметкина. – М. : КНОРУС, 2006. – 184 с.
22. Левицький В. Ефективність управління інвестиційною діяльністю підприємства / В. Левицький // Вісник ЖДТУ. Серія “Економічні науки”. – 2011 рік – № 2 (56). – С. 69-71.
23. Макконнелл К. Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика. / К. Р. Макконнелл, С. Л. Брю : В 2 томах, пер. с англ. 11-го изд. – М.: Республика 1992. – Т. 1. – 399 с.
24. Массе П. Критерии и методы оптимального определения капиталовложения / П. Массе. – М.: Статистика, 1971. – 504 с. 98
25. Мухіна О. Тенденції формування інвестиційного потенціалу страхового ринку України / О. Мухіна // Збірник наукових праць Міжрегіональної фінансово-юридичної академії (економіка, право). – 2011 рік – № 1 (1). – С. 21-29.
26. Махортов Ю. Вплив інвестиційного потенціалу страхових компаній на розвиток економіки / Ю. Махортов, В. Зюбін // Економічний вісник Донбасу. – 2010 рік – № 2 (20). – С. 139-144.
27. Налукова Н. І. Фінансова діяльність страховика: концептуальні засади теорії і практики / Н. І. Налукова, М. П. Бадида // Світ фінансів. – 2015 рік – № 2 . – С. 105-117.
28. Налукова Н. Теоретико-прагматичні аспекти визначення сутності страхового менеджменту / Н. Налукова // Світ фінансів. – 2012 рік – Вип. 1. – С. 139-149.
29. Никулина Н.Н. Зарубежный опыт инвестиционной политики страховых организаций / Никулина Н.Н. // Страховое дело. – 2007 рік – №11. – С. 25-29.
30. Нікуліна Н.М. Фінансовий менеджмент страхової організації: навч. посібник для студентів вузів / Н.М. Нікуліна, С.В. Березіна. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2008 рік – 431с.

31. Нікуліна Н.Н. Інвестиційна політика в страхових організаціях. Теорія і практика: навч. посіб. для студентів вузів / Н. Н. Нікуліна, С.В. Березіна. – М.:ЮНИТИ-ДАНА, 2013 рік – 511 с.

32. Носенко М.С. Сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні / М.С. Носенко // Актуальні проблеми економіки: науковий економічний журнал – 2012 рік – №1. – С. 222-227.

33. Жуков В.В. Науковий вісник Ужгородського національного університету / В.В. Жуков, 2018 рік – С. 105

Овчаренко Т. Інвестиційні стратегії страхових компаній та перспективи їх впровадження / Т. Овчаренко // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Серія “Економіка” – 2011 рік – № 121-122. – С. 33-39.

34. Company profile, retrieved: 19. July 2019 in Uniqagroup.com.

35. UNIQA Group History, retrieved: 19. July 2019 in Uniqagroup.com.

36. В. А. Замлинський Фінансово-економічні показники ефективності інвестиційних процесів на підприємстві – 2017 рік – С.17

37. Арич М.І. Концептуальні підходи до визначення фінансово-економічних результатів підприємства / М.І. Арич / Економіка і держава. –№7. – 2013. С. 66 – 69.

38. Арич М.І. Характеристика оптимізації антикризового управління страховими компаніями як елемент підвищення їх конкурентоспроможності // Наукові праці НУХТ. – 2017 рік – Том 23, №4. – С. 74-80.

39. Арич М.І. Дослідження конкурентоспроможності страхового ринку України: географічний аналіз / М.І. Арич, Л.В. Шірінян // Наукові праці НУХТ – 2017 рік – Том 23, №5, Частина 2. – С. 17 – 25.

Додаток А

			КОДИ
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СТРАХОВА КОМПАНІЯ "УНІКА ЖИТТЯ"	Дата	31.12.2019
		за ЄДРПОУ	34478248
		за КОАТУУ	8000000000
Територія	м.Київ	за КОПФГ	230
Форма власності	Колективна власність		
Орган державного управління	Акціонерне товариство		
		за КВЕД	65.11
Вид економічної діяльності	Страховання життя		
Одиниця виміру:	тис.грн. без десяткового знака		
Адреса	01032 м. Київ, Саксаганського, 70-А, 0442256006		

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2019 р

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	208	660
- первісна вартість	1001	7 210	7 734
- накопичена амортизація	1002	(7 002)	(7 074)
Незавершене будівництво	1005	0	0
Основні засоби	1010	2 553	3 019
- первісна вартість	1011	4 769	606
- знос	1017	(2 216)	(3 126)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	318 770	47 408
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	
Відстрочені податкові активи	1045	672 881	458 529
Гудвіл	1050	0	0

Відстрочені аквізиційні витрати	1060	328 311	391 098
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом І	1095	672 881	458 529
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	77	59
Виробничі запаси	1101	77	59
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	13 899	16 064
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135	35	23
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	19 302	24 339
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	6 176	6 149
Поточні фінансові інвестиції	1160	436 555	809 557
Гроші та їх еквіваленти	1165	39 320	17 894
Готівка	1166		
Рахунки в банках	1167	39 320	17 894
Витрати майбутніх періодів	1170		
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	1 087	1 174
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181		

резервах збитків або резервах належних виплат	1182	112	28
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184	975	1 146
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	516 451	875 259
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	1 189 332	1 333 788
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	100 090	100 090
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у доцінках	1405	-4 777	5 705
Додатковий капітал	1410	25 017	25 017
Емісійний дохід	1411	25 007	25 007
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	295 454	303 408
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	415 784	434 220
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0

Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	715 065	837 408
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	711 281	831 715
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	3 784	5 693
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	715 065	837 408
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків			
Векселі видані	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:	1605	0	0
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	4 402	5 779
розрахунками з бюджетом	1620	5 163	2 691
у тому числі з податку на прибуток	1621	5 163	2 691
розрахунками зі страхування	1625	0	0
розрахунками з оплати праці	1630	0	9
одержаними авансами	1635	11 981	14 243
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	33 097	35 395
Поточні забезпечення	1660	3 795	4 024

Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	45	19
Усього за розділом III	1695	58 483	62 160
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	1 189 332	1 333 788

Додаток Б

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2018 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	12 558	17 307
- первісна вартість	1001	25 072	33 075
- накопичена амортизація	1002	(12 514)	(15 768)
Незавершене будівництво	1005	0	0
Основні засоби	1010	21 512	27 802
- первісна вартість	1011	43 636	54 107
- знос	1017	(22 124)	(26 305)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	150 147	273 875
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	611	466
Відстрочені податкові активи	1045	672 881	458 529
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	124 013	148 243
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	13 992	29 441
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	322 833	512 127
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 593	1 389
Виробничі запаси	1101	1 593	1 389
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні	1110	0	0

активи			
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	190 447	961 098
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	21 466	28 186
з бюджетом	1135	0	66
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	17 140	25 986
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	22 484	90 465
Поточні фінансові інвестиції	1160	634 413	612 765
Гроші та їх еквіваленти	1165	35 065	89 142
Готівка	1166	21	25
Рахунки в банках	1167	35 044	89 117
Витрати майбутніх періодів	1170	218	882
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	417 058	1 052 365
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	188 980	939 481
резервах незароблених премій	1183	228 078	112 884
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	1 339 884	2 862 344
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	1 662 717	3 374 471
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4

I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	155 480	155 480
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	2 897	-2 701
Додатковий капітал	1410	35 787	35 787
Емісійний дохід	1411	35 787	35 787
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	221 366	242 219
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	415 530	430 785
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	636	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	889 104	1 780 279
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	301 173	1 137 328
резерв незароблених премій	1533	587 931	642 951
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	889 740	1 780 279

III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків			
Векселі видані	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:	1605	0	0
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	17 865	19 163
розрахунками з бюджетом	1620	10 181	19 215
у тому числі з податку на прибуток	1621	10 181	14 611
розрахунками зі страхування	1625	0	0
розрахунками з оплати праці	1630	7	78
одержаними авансами	1635	31 883	39 312
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	285 965	1 051 238
Поточні забезпечення	1660	9 828	11 450
Доходи майбутніх періодів	1665	1 712	4 034
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	6	18 917
Усього за розділом III	1695	357 447	1 163 407
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	1 662 717	3 374 471

Додаток В

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2017 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	11 006	12 558
Незавершене будівництво	1005	-	-
Основні засоби	1010	19 271	21 512
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	398 638	150 147
інші фінансові інвестиції	1035	150 147	273 875
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	530	611
Відстрочені податкові активи	1045	1 608	-
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	100 618	124 013
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	13 992	29 441
Інші необоротні активи	1090	11 650	13 992
Виробничі запаси	1101	970	1 593
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	30 842	190 447
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	24 103	21 466
з бюджетом	1135	0	0

у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	17 140	25 986
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	41 493	39 624
Поточні фінансові інвестиції	1160	352 175	634 413
Гроші та їх еквіваленти	1165	17 601	35 065
Готівка	1166	34	21
Рахунки в банках	1167	17 567	35 044
Витрати майбутніх періодів	1170	1 584	218
Баланс	1300	1 163 545	1 662 717
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	155 480	155 480
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	2 897	-2 701
Додатковий капітал	1410	46 371	38 684
Емісійний дохід	1411	35 787	35 787
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	202 247	221 366
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	1 163 545	1 662 717
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	14 752	17 865
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0

Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	549 443	889 104
Поточні забезпечення	1660	6 408	9 828
Доходи майбутніх періодів	1665	907	1 712
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	6	18 917
Баланс	1900	891 777	1 075 473